

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

ของ
พัทยา อ้วนลาน
ครู ค.ศ. 1

โรงเรียนบ้านเสม็ดโคกตาล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อเรื่อง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

ผู้วิจัย พัทยา อ้วนลาน

มหาวิทยาลัย โรงเรียนบ้านเสม็ดโคกตาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ปี พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ (2) ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ กลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 544 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ (1) แบบประเมินสมรรถนะของครู (2) แบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครู (3) แบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู (4) แบบสอบถามการบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (5) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (6) แบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน เครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96, 0.91, 0.86, 0.91, 0.88, 0.96 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน การวิเคราะห์อิทธิพลหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis : PA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ อยู่ในระดับดี ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูแต่ละคนแตกต่างกันน้อย
2. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการพัฒนาตนเองของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูและความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สามตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้ร้อยละ 64 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูและความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จด้วยดี ด้วยความกรุณาของดร.นิพล อินนอก ที่ได้กรุณาชี้แนะและให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องเป็นอย่างดีถึงตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ดร.ปัญญา หาแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ดร.วทีญญา ภูครองนา อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยศูนย์การศึกษา โคราช ดร.อุไรรัตน์ ทิพย์เนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขามหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 และดร.ยุทธศาสตร์ แก้วดี ผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุศรีนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งตรวจ ประเมินและให้คำแนะนำในเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนักศึกษามหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัย ทำให้งานวิจัยประสบผลสำเร็จด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่บิดา มารดาผู้ให้กำเนิด บुरพาจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีศีล สมาธิ ปัญญา ตลอดจนทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

พัทยา อ้วนลาน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย	1
คำถามของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ	9
1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ	9
2 ความหมายของสมรรถนะ	9
3 สมรรถนะครูผู้สอน	10
4 องค์ประกอบสมรรถนะครูผู้สอน	11
5 ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอน	14
ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของครู	16
1 การพัฒนาตนเองของครู	25
2 ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู	25
3 การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	31
4 การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู	34
5 ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
1 งานวิจัยในประเทศ	54
2 งานวิจัยต่างประเทศ	54
กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมุติฐานของการวิจัย	55
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	56
2 สมมุติฐานของการวิจัย	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรต้นและตัวแปรตามในภาพรวม	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์	71
ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม	72
ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถม ศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์	74
5 สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	77
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	77
วิธีดำเนินการวิจัย	77
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผลการวิจัย	80
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
ประวัติย่อของผู้วิจัย	108

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องการมีวินัย	16
2 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	16
3 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม	17
4 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัยคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องความรักความศรัทธาในวิชาชีพ	18
5 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องความรับผิดชอบในวิชาชีพ	18
6 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะหลัก(Core Competency) สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)	19
7 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะหลัก(Core Competency) สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind)	19
8 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะหลัก(Core Competency) สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self- Development)	20
9 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะหลัก(Core Competency) สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work)	21
10 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะที่ 1 การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)	21
11 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development)	22
12 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)	23
13 ตัวอย่างชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย (Analysis, Synthesis and Research)	24

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะที่ 5 การสร้างความสัมพันธ์มีกับชุมชน (Relationship and Collaborative – Building for Learning Management)	25
15	ค่าสถิติเกี่ยวกับระดับสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ระดับการพัฒนาตนเองของครู ระดับความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู ระดับการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ระดับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน	70
16	แสดงระดับสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์	71
17	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับตัวแปรต้น	72
18	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญ (β) ระหว่างการพัฒนาตนเองของครู ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ...	73
19	ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL)	75
20	ขนาดของอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์	76

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแบบสมมุติฐานตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครู	57
2 รูปแบบอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์ เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL)	74
3 รูปแบบอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์ เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL)	79

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้ สะดวกราบรื่น ได้ผลเป็นที่แน่นอนและรวดเร็ว (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2520 : อ้างถึงในสำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2554) การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่างๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันทั่วโลกที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศ ข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรม มาอาศัยอยู่รวมกันและทำงานร่วมกันก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โลกการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกันและทำงานในสายงานเดียวกัน จึงจำมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนากำลังคนให้เป็นมาตรฐานเทียบเท่ากับอาเซียนหรือนานาชาติ ตลอดจนเตรียมความพร้อมของประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องให้ได้ทั้งสาระวิชาและได้ทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีและทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

กรอบแนวคิดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มุ่งเน้นให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดยุทธศาสตร์หลักของการจัดการศึกษา 6 ประการคือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ที่มีเป้าหมายให้เกิดขึ้น 5 ประการ คือ 1) การเข้าถึงการศึกษา 2) ความเท่าเทียม 3) คุณภาพ 4) ประสิทธิภาพ และ 5) ตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งคนที่มีวินัยและมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งคนที่มีวินัยและมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อครอบครัว และเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้แตกต่างจากผู้ที่ไม่มีความวินัยและไม่มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อครอบครัว รัฐต้องดำเนินการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติ ระดับพื้นที่ อีกทั้งดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษ เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานสากล การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

จุดมุ่งหมายของการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดไว้ว่า การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยผู้ที่จะทำให้จุดมุ่งหมายประสบความสำเร็จคือครู เพราะในกระบวนการจัดการศึกษา เด็กและครู ถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะเด็กเป็นผลผลิตของระบบการศึกษา ในขณะที่ครูคือบุคลากรซึ่งประกอบอาชีพหลักทางด้าน การเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุดคนที่ทำให้จุดมุ่งหมายดังกล่าวประสบความสำเร็จ ดังนั้นควรพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาสมรรถนะครูให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการใช้ครูที่แท้จริง (กมล รอดคล้าย, 2561) ดังนั้นในการพัฒนาการจัดการศึกษาครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างและพัฒนาคุณภาพของเยาวชน โดยครูใช้สมรรถนะที่ครูมีอยู่ในการทำให้นักเรียนกลายเป็นนักเรียน 4.0 ด้วยการเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งจะทำให้นักเรียนได้รับทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ดังนั้นครูจึงถูกเปลี่ยนบทบาทจากครูที่สอนหนังสือเป็นพี่เลี้ยงหรือครูฝึก ครูจะต้องมีทักษะด้านการคิด ทักษะในด้านภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับสากล ทักษะในด้านการบริหารจัดการกับข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้งความสามารถในการใช้และเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีดิจิทัล แล้วใช้สมรรถนะในการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพคนสู่ประเทศไทยยุค 4.0 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กไทยอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป (วิทยากร เชียงกูล, 2562)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้นำผลการศึกษาศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะ การศึกษาของนักเรียนนานาชาติในปี พ.ศ. 2560 ของ International Institute for Management Development (IMD) ซึ่งได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ 63 ประเทศ ประจำปี 2560 ในรายงาน The World Competitiveness Yearbook (WCY) 2017 ในปีนี้ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโดยยึดหลักที่สำคัญ 4 ด้าน คือ (1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจและ (4) โครงสร้างพื้นฐาน ประเมินครอบคลุม

ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ สุขภาพและสิ่งแวดล้อมรวมถึงปัจจัยด้านการศึกษา 346 ตัวชี้วัด ในภาพรวมประเทศไทยอยู่ในอันดับ 27 หากพิจารณาผลการจัดอันดับที่ได้รับการจัดอันดับในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ (อันดับ 3) และ มาเลเซีย (อันดับ 24) เมื่อเปรียบเทียบด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 54 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน พบว่า ประเทศไทยมีอันดับต่ำกว่า ประเทศสิงคโปร์ (อันดับ 5) และประเทศมาเลเซีย (อันดับ 40) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศกลุ่มยุโรป (Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กอายุ 15 ปี ตามโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพระบบการศึกษาของประเทศสมาชิกและประเทศร่วมโครงการ PISA ที่ประเมินความรู้และทักษะของนักเรียนในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ จำนวน 72 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับทุกปีที่ผ่านมา โดยอยู่ในอันดับ 49 ต่ำกว่าประเทศมาเลเซีย (อันดับ 41) และประเทศสิงคโปร์ (อันดับ 1) ซึ่งนักเรียนของประเทศไทยมีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD โดยมีคะแนนคณิตศาสตร์ 415 คะแนน คะแนนวิทยาศาสตร์ 421 คะแนน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ภาพรวม ซึ่งทำการทดสอบ 4 รายวิชา ดังนี้

1. วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 55.90 เมื่อวิเคราะห์ตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ได้คะแนนเฉลี่ย 53.59 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ย 45.06 โรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 45.06 โรงเรียนขนาดเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย 44.06 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

2. วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 39.24 เมื่อวิเคราะห์ตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ได้คะแนนเฉลี่ย 53.59 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ย 45.06 โรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 45.06 โรงเรียนขนาดเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย 44.06 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

3. วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 37.50 เมื่อวิเคราะห์ตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ได้คะแนนเฉลี่ย 53.59 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ย 45.06 โรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 45.06 โรงเรียนขนาดเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย 44.06 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

4. วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 39.93 เมื่อวิเคราะห์ตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ได้คะแนนเฉลี่ย 53.59 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ย 45.06 โรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 45.06 โรงเรียนขนาดเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย 44.06 เมื่อเปรียบเทียบคะแนน

เฉลี่ยตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีคะแนนจากการทดสอบต่ำสุดในทุกรายวิชาสอดคล้องกับสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2557) ที่ได้สรุปปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 60 คน ว่าโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อยงบประมาณที่ได้รับก็น้อยทำให้มีปัญหาด้านแคลนทั้งครุภัณฑ์และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น จำนวนครูไม่ครบชั้น นักเรียนขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ขาดแคลนครูที่มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ผู้ปกครองขาดความเอาใจใส่ลูกหลานของตน เพราะเด็กบางส่วนถูกพ่อแม่ทิ้งให้อยู่กับปู่ย่าหรือกับตายายเพื่อไปทำงานในเมือง เด็กเหล่านี้จึงขาดการดูแลอย่างใกล้ชิดทั้งจากครอบครัวและจากครู ปัญหาดังกล่าวทั้งหมดทำให้เด็กที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กกลายเป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาไปโดยปริยาย สอดคล้องกับดำรงค์ ชลสุข (2560) ที่นำบทความเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีคุณภาพต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งในด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่ยังต่ำ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทักษะด้านการคำนวณ และทักษะภาษาต่างประเทศ การแก้ปัญหาดังกล่าว ครูต้องทำหน้าที่หลายบทบาท เช่น 1) ทำหน้าที่เป็นครูที่สอนนักเรียนเพื่อเป็นวิทยาทาน โดยการสอนไม่เพียงแต่สอนตามหลักสูตรเท่านั้น ครูควรพำสอนด้านค่านิยมและทัศนคติแก่นักเรียนอีกด้วย 2) ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ครูต้องมีความสามารถที่จะเข้าใจความแตกต่างของนักเรียน สามารถจูงใจให้รักการเรียน ครูต้องสอนได้ทุกระดับชั้น 3) ทำหน้าที่เป็นผู้วางแผน ครูต้องคำนึงถึงผลการเรียนรู้ของนักเรียน การสอนต้องทำให้ง่ายต่อการเรียน การสอนรวมชั้นยากกว่าสอนชั้นเดียว ต้องสอนเป็นกลุ่ม โดยเน้นความถูกต้องของเนื้อหาวิชาและใช้เวลาสอนให้พอกับเนื้อหาวิชา 4) ทำหน้าที่เป็นผู้วัดผล ครูเป็นผู้ตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน เพื่อเป็นการประกันด้านคุณภาพการศึกษา 5) ทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบสื่อการสอน ครูต้องพัฒนาสื่อการสอนเพื่อการเรียนของนักเรียนและสนองตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงบริบทของท้องถิ่นและชุมชน สื่อการสอนที่ครูควรจัดทำ 6) ทำหน้าที่เป็นนักวิจัย ครูมิใช่แต่เป็นผู้สอนเท่านั้นแต่ครูต้องทำการวิจัยด้วยเพื่อค้นหาความรู้ความจริงจากปรากฏการณ์รอบๆ ตัวดังนั้นครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจำเป็นต้องเป็นครูที่มีความสามารถ มีสมรรถนะที่สูง

จากความเป็นมาชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ได้มาตรฐานตามที่กระทรวงกำหนด โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนก็คือครู เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูให้เกิดสมรรถนะสูงสุด ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะของครูให้สูงขึ้น อันส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่ดีมีประสิทธิผลต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ อยู่ในระดับใด
2. มีตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์
2. เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ต่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ในการนำเอาข้อมูลไปประกอบการพัฒนาตัวแปรที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างสมรรถนะของครู อันส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาครูเพื่อให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. แปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.1 ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะตามสายปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด 6 ด้าน ประกอบด้วย
 - 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
 - 2) การพัฒนาผู้เรียน
 - 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน
 - 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
 - 5) ภาวะผู้นำครู
 - 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน
 - 1.2 ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 1) การพัฒนาตนเองของครู

- 2) ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู
- 3) การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู
- 5) ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

สำหรับตัวแปรต้นนั้นผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรต้นที่สามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาได้เป็นสำคัญ ตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1980) สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2539) เวสเบอร์รี่ (Westbury, 2003) และสิงห์ แกรนด์วิลล์และดิกคา (Singh, Granville and Dicka, 2002 : 324)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ จำนวน 1,714 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 324 โรงเรียน

2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูล 1 คน (โดยใช้ตารางเลขสุ่ม) รวมผู้ให้ ข้อมูลทั้งสิ้น 324 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สมรรถนะ** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ตามสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ 6 ด้าน คือ

1.1 **ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้** (Curriculum and Learning Management) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการออกแบบการเรียนรู้อย่าง สอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัด ประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

1.2 **ด้านการพัฒนาผู้เรียน** (Student Development) หมายถึง ความสามารถในการ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

1.3 **ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน** (Classroom Management) หมายถึง การจัด บรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การกำกับ ดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความปลอดภัยของผู้เรียน

1.4 **ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน** (Analysis & Synthesis & Classroom Research) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้ง สามารถวิเคราะห์องค์กรหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

1.5 **ภาวะผู้นำครู** (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่ แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

1.6 ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

(Relationship & Collaborative-Building for Learning Management) หมายถึง การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

2. การพัฒนาตนเองของครู หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเองของครูไปในทิศทางที่ดีขึ้นด้วยการแสวงหาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู หมายถึง ลักษณะของครูที่แสดงออกด้วยความตั้งใจที่จะปฏิบัติภารกิจในหน้าที่เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ด้วยความเพียรพยายามและยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

4. การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู หมายถึง การที่ครูสามารถดำเนินการวางแผนจัดกระบวนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน โดยมีการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาจัดหาสื่อให้ครูใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ครูได้พัฒนาตนเองจนเกิดความตระหนักในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้อง ความแม่นยำและความรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์และสามารถเชื่อมต่อสารสนเทศถึงกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว รวมทั้งการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้มีความรู้ ความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ การส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้นักเรียนใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างผลงานจากการใช้คอมพิวเตอร์ได้และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

6. ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีการร่วมมือกันเรียนรู้และปฏิบัติงานร่วมกัน สร้างองค์ความรู้ใหม่ร่วมกัน มีการยอมรับกันและกัน สมาชิกได้ตัดสินใจหาร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน ส่งเสริมให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานที่เปิดโอกาสให้มีการช่วยเหลือกันมากกว่าการสั่งการ การให้บุคลากรได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างแรงจูงใจให้เกิดการทำงานร่วมกัน จัดให้มีโครงการทำงานร่วมกัน พัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพสู่คุณภาพผู้เรียนให้บุคลากรได้ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม สนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีการปรับเปลี่ยนการเป็นผู้นำและผู้ตาม เปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดงานให้ตรงกับความถนัดของแต่ละบุคคล

7. **โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้โรงเรียนขนาดเล็กคือโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 60 คน

8. **จังหวัดนครชัยบุรีรินทร์** หมายถึง กลุ่มจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีสานตอนใต้ จำนวน 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดสุรินทร์

9. **สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรินทร์** หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดสุรินทร์ รวม 17 เขต

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

- 1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ
 - 1.2 ความหมายของสมรรถนะ
 - 1.3 สมรรถนะครูผู้สอน
 - 1.4 องค์ประกอบสมรรถนะครูผู้สอน
 - 1.5 ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอน
- 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของครู
 - 2.1 การพัฒนาตนเองของครู
 - 2.2 ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู
 - 2.3 การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.4 การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู
 - 2.5 ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน
- 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- 4 กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมุติฐานของการวิจัย
 - 4.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
 - 4.2 สมมุติฐานของการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

แมคเคลแลนด์ (McClelland) ทำการศึกษาวิจัยว่าทำไมบุคลากรที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกันจึงมีผลงานที่แตกต่างโดยศึกษาบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีกับบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานพอใช้ พบว่า บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีจะมีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่าสมรรถนะ(Competency) จากนั้นในปี ค.ศ. 1973 แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1973) ได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง “Testing for Competence Rather Than Intelligence” ที่สามารถอธิบายบุคลิกลักษณะของบุคคลว่าประกอบด้วย 2 ลักษณะ ประกอบด้วย (ยุทธศาสตร์ แก้วดี, 2557 : 9)

1) ลักษณะที่สังเกตและวัดได้ ได้แก่ ความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนมาและทักษะ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญด้านต่าง ๆ

2) ลักษณะที่ไม่สามารถสังเกตได้ชัดเจนและวัดได้ยากซึ่งเรียกลักษณะที่ 2 ว่า สมรรถนะ ลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นมาจากประสบการณ์การทำงานและเป็นลักษณะที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลอย่างมากและมีอิทธิพลมากกว่าลักษณะแรก ลักษณะที่ว่านี้ได้แก่ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Role) ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self Image) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) ลักษณะแรกมีความสัมพันธ์กับเขาวนปัญญาของบุคคลซึ่งการที่บุคคลมีความฉลาดสามารถเรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ และทักษะได้นั้น ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น จึงจำเป็นต้องมีแรงผลักดันเบื้องต้น คุณลักษณะส่วนบุคคล ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเองและบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมอย่างเหมาะสมอันเป็นลักษณะที่สองด้วย จึงจะทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่มีผลงานโดดเด่นได้

2. ความหมายสมรรถนะ

“สมรรถนะ” หรือ “ขีดความสามารถ” สามารถแบ่งได้ตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้งานได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ สมรรถนะตามแนวการศึกษาของชาวอังกฤษ และสมรรถนะตามแนวการศึกษาของชาวอเมริกัน ซึ่งสมรรถนะตามแนวการศึกษาของชาวอังกฤษ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ไปประกาศในการรับรองวิทยฐานะของพนักงานหรือบุคลากร โดยจะกำหนดจากมาตรฐานผลการปฏิบัติงานที่สามารถยอมรับได้ของงานและวิชาชีพนั้น สมรรถนะในแนวคิดนี้จึงเป็นการกำหนดเฉพาะงานและเป็นไปตามวิชาชีพ ส่วนสมรรถนะตามแนวการศึกษาของชาวอเมริกันมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาบุคลากร กำหนดจากพฤติกรรมของผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดี การพัฒนาบุคลากรนี้จะต้องเป็นไปตามแนวทางที่องค์การต้องการจะเป็นสมรรถนะตามแนวคิดนี้จึงไม่สามารถลอกเลียนกันได้เพราะแต่ละองค์การย่อมมีความต้องการบุคลากรที่มีลักษณะแตกต่างกัน สำหรับการให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะตามแนวคิดการศึกษาของชาวอเมริกันมีดังนี้

สเปนเซอร์และสเปนเซอร์ (Spencer and Spencer, 1993 : 9 - 11) ให้ความหมายของสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิมและสมรรถนะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลจากความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ (Criterion Reference) หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐาน (Superior Performance)

เดลและเฮส (Dale and Hes, 1995 : 80) กล่าวว่าสมรรถนะหมายถึงลักษณะของบุคคลที่ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า (Superior Performance) นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของสมรรถนะในด้านอาชีพ (Occupational Competency) ว่าหมายถึง ความสามารถ (Ability) ในการทำกิจกรรมต่างๆ ในสายอาชีพเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่คาดหวังไว้ คำว่ามาตรฐานในที่นี้หมายถึงองค์ประกอบของความสามารถรวมกับเกณฑ์การปฏิบัติงานและคำอธิบายขอบเขตงาน

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547 : 33) กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ระดับของความสามารถในการปรับและใช้กระบวนทัศน์ (Paradigm) ทักษะ ทักษะ ทักษะ และ

ทักษะ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์การ

อรรถศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ (2550 : 30) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ทักษะความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ แรงจูงใจหรือคุณลักษณะที่เหมาะสมของ บุคคลที่สามารถปฏิบัติงาน ให้ประสบผลสำเร็จ

ยุทธศาสตร์ แก้วดี (2557 : 9) สรุปความหมายของสมรรถนะว่า สมรรถนะหรือขีดความสามารถ (Competency) หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะของ บุคคล (Attributes) ที่บุคคลนั้นจะแสดงออกเป็นวิถีคิดและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของแต่ละ บุคคลและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามมาตรฐานหรือสูงกว่า มาตรฐานที่องค์การได้กำหนดเอาไว้

สรุปได้ว่าสมรรถนะหรือขีดความสามารถ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะของ บุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิมและสมรรถนะ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลจากความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ ที่ใช้หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐาน

3. สมรรถนะครูผู้สอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดสมรรถนะครูไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

3.1 มีความรู้ความเข้าใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรา 4)

3.2 มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและการกำกับดูแลการตรวจสอบและการประกันคุณภาพ

3.3 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6)

3.4 มีความรู้ความเข้าใจ มีความตระหนักและมีความสามารถในการจัดกระบวนการ เรียนที่มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีสิ่งต่อไปนี้ (มาตรา 77)

3.4.1 จิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3.4.2 รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ

3.4.3 เคารพกฎหมาย มีความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

3.4.4 มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย

3.4.5 รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ

3.4.6 ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

3.4.7 ส่งเสริมและมีส่วนร่วมด้านกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้
อันเป็นสากล

3.4.8 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.4.9 มีความสามารถในการประกอบอาชีพสุจริต รู้จักพึ่งพาตนเอง

3.4.10 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.5 เป็นผู้สามารถจัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8)
ยอมรับและสามารถจัดการให้เกิดการมีส่วนร่วมจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรส่วน
ท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น
ในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม (มาตรา 9) (6)

3.6 มีความสามารถในการทำงานให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร
ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคม
อื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดตามความจำเป็น (มาตรา 9) (5)
(มาตรา 58)

3.7 มีความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (มาตรา
30) และสามารถพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 8)

3.8 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดโอกาสทางการศึกษารวมทั้งผู้ด้อยโอกาส
โดยให้มีโอกาสและคุณภาพทัดเทียมกัน (มาตรา 10)

3.9 มีความรู้ความคิดตระหนักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนา
ตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษาและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา
มารวมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22)

3.10 มีความรู้ความคิดตระหนักและสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ทั้ง
ความรู้ ความคิด คุณธรรมและบูรณาการในเรื่องต่อไปนี้ (มาตรา 23)

3.10.1 ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่
ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมและ
ระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3.10.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความ
เข้าใจและประสบการณ์เรื่อง การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3.10.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการ
ประยุกต์ใช้

3.10.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทย
อย่างถูกต้อง

3.10.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3.11 ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครู สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมี
ความสามารถ ดังนี้

- 3.11.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 3.11.2 ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหา
- 3.11.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 3.11.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไว้ในทุกวิชา
- 3.11.5 สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและสามารถใช้การวิจัย โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
- 3.11.6 สามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่
- 3.11.7 สามารถประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
- 3.12 มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักและสามารถประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กันไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม (มาตรา 26)
- 3.13 มีความสามารถในการจัดหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาให้ชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ (มาตรา 27) โดยให้ความหลากหลายเหมาะสมกับวัยและศักยภาพโดยสาระหลักสูตรให้มีทั้งวิชาการ วิชาชีพ เพื่อมุ่งให้พัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม (มาตรา 28)
- 3.14 มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนได้ (มาตรา 29)
- 3.15 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพทั้งภายนอกและภายใน สามารถดำเนินการตามแนวทางการประกันคุณภาพ ยอมรับการตรวจสอบ การรายงาน การให้ข้อมูลในการตรวจสอบ มีความรับผิดชอบ รับสภาพเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง (มาตรา 47-50)
- 3.16 มีความสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพครูและจรรยาบรรณวิชาชีพตามที่องค์กรวิชาชีพครู (มาตรา 53) และองค์กรการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู (มาตรา 54) กำหนด
- 3.17 พึงพอใจในฐานะทางสังคมและวิชาชีพ (มาตรา 55)
- 3.18 มีความสามารถในการนำทรัพยากรบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม (มาตรา 57)
- 3.19 มีความสามารถใช้ ผลิต การพัฒนา การดูแลรักษา สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (มาตรา 65)
- 3.20 สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในโอกาสแรกๆ ที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรา 66)

4. องค์ประกอบสมรรถนะครูผู้สอน

4.1 สมรรถนะครูผู้สอนตามสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2552 : 33 - 37) ได้สังเคราะห์สมรรถนะครูผู้สอนไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย

4.1.1 ความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ประกอบด้วย

4.1.1.1 การมีวินัย

4.1.1.2 การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

4.1.1.3 การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม

4.1.1.4) ความรักความศรัทธาในวิชาชีพ

4.1.1.5 ความรับผิดชอบในวิชาชีพ

4.1.2 สมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 4 สมรรถนะ คือ

4.1.2.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์

4.1.2.2 การบริการที่ดี

4.1.2.3 การพัฒนาตนเอง

4.1.2.4 การทำงานเป็นทีม

4.1.3 สมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ

4.1.3.1 การจัดการเรียนรู้

4.1.3.2 การพัฒนาผู้เรียน

4.1.3.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน

4.1.3.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย

4.1.3.5 การสร้างความร่วมมือกับชุมชน

4.2 สมรรถนะครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 25)

4.2.1 สมรรถนะหลัก (CORE COMPETENCY) เป็นสมรรถนะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมีเพราะเป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคลากรที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในทุกตำแหน่งหน้าที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 5 สมรรถนะย่อย ได้แก่

4.2.1.1 สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation) ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่อง

4.2.1.2 สมรรถนะที่2 การบริการที่ดี(Service Mind) หมายถึง ความตั้งใจและความเต็มใจในการให้ บริการ และการปรับปรุง ระบบบริการให้มีประสิทธิภาพ อย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

4.2.1.3 สมรรถนะที่3 การพัฒนาตนเอง (Self- Development) หมายถึง การศึกษาค้นคว้า หาความรู้ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้าง องค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน

4.2.1.4 สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work) หมายถึง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนเสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน แสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างและดำรงสัมพันธ์ภาพของสมาชิกตลอดจนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

4.2.1.5 สมรรถนะที่ 5 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู

4.2.2 สมรรถนะประจำสายงาน (FUNCTIONAL COMPETENCY) หมายถึง สมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละตำแหน่ง ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ

4.2.2.1 สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและการวัดประเมินผล การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

4.2.2.2 สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) หมายถึง ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

4.2.2.3 สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การกำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุข และความปลอดภัยของผู้เรียน

4.2.2.4 สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ห้วงค์กรหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

4.2.2.5 สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหาร สถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

4.2.2.6 สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative – Building for Learning Management) หมายถึง การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

5. ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอน

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2552 : 33 - 37) ได้กำหนดตัวบ่งชี้และพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องการมีวินัย

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. การควบคุมตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. การตรงต่อเวลา 2. การวางแผนการใช้จ่าย 3. การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด 4. การมีความซื่อตรงต่อตนเอง
2. การปฏิบัติตามกติกาสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ 2. การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

ตาราง 2 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. การเป็นแบบอย่างที่ดีทางกาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ 2. การปฏิบัติให้เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ 3. การมีมารยาทเป็นที่ยอมรับของสังคม 4. การปฏิบัติตนเป็นมิตรต่อศิษย์หรือผู้รับบริการ
2. การเป็นแบบอย่างที่ดีทางวาจา	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ก่อให้เกิดกำลังใจ และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น 2. การใช้ถ้อยคำสุภาพ (ไม่พูดเพื่อเจ้อ ส่อเสียด เยาะเย้ย ถากถาง) 3. การพูดด้วยความจริงใจไม่ปิดเบือน

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
3. การเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจิตใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีความกตัญญูกตเวที 2. การมีความซื่อสัตย์ 3. การมีความเมตตา กรุณา 4. การมีความเป็นกัลยาณมิตร 5. การมีหิริโอตตปัปะ 6. การมีความยุติธรรม 7. การควบคุมอารมณ์ 8. การมีอุดมการณ์เพื่อส่วนรวม 9. การมีความอดทน

ตาราง 3 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแผนการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสมดีงาม 2. การดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับฐานะ 3. การปฏิบัติตนหลีกเลี่ยงจากอบายมุข 4. การรักษาสิทธิประโยชน์ของตนเองและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 5. การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และไม่เบียดเบียนผู้อื่น

ตาราง 4 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัยคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องความรักความศรัทธาในวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความรักและความศรัทธาในวิชาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งวิชาชีพของตน 2. การยกย่องชื่นชมบุคคลที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ 3. การปกป้องเกียรติภูมิของวิชาชีพ 4. การส่งเสริมสนับสนุนหรือเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ 5. การเสียสละอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ 6. การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ 7. การพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ตาราง 5 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เรื่องความรับผิดชอบในวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความรับผิดชอบในวิชาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ 2. การยอมรับผลจากการกระทำของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ 3. การหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในวิชาชีพ 4. การมุ่งมั่นพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้า

ตาราง 6 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ความเข้าใจในการวางแผน 2. การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศและนำไปใช้ในการวางแผน 3. การวางแผนการปฏิบัติงานแต่ละภารกิจ
2. ความสามารถในการปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผน 2. ความมุ่งมั่นกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน 3. การใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางาน 4. การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 5. การยึดหลักการประหยัดในการปฏิบัติงาน 6. การนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
3. ผลการปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความถูกต้องของผลการปฏิบัติงาน 2. ผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย (ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ) 3. ความครบถ้วน สมบูรณ์ของผลการปฏิบัติงาน

ตาราง 7 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความสามารถในการสร้างระบบการให้บริการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ 2. การจัดระบบการให้บริการบนพื้นฐานของข้อมูลความต้องการ 3. ความรวดเร็วและความเสมอภาคในการให้บริการ
2. ความสามารถในการให้บริการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความตั้งใจ เต็มใจและกระตือรือร้นในการให้บริการ 2. การศึกษาผลการให้บริการเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการ 3. การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ตาราง 8 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะหลัก
(Core Competency) สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self- Development)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความสามารถในการวิเคราะห์ตนเอง	1. การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง 2. การเลือกวิธีพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับจุดเด่นจุดด้อย
2. ความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	1. การจับใจความ การสรุปจากการอ่านและการฟัง 2. การตั้งคำถามและตอบคำถามได้ตรงประเด็น 3. ความชัดเจนในการเขียนอธิบายและยกตัวอย่าง
3. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการแสวงหาความรู้	1. การจับใจความ การสรุปจากการอ่านและการฟัง 2. การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้เทคโนโลยีต่างๆ
4. ความสามารถในการติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการและวิชาชีพ	1. การใช้ Computer เบื้องต้น 2. การใช้ Internet 3. การใช้ e – mail 4. การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย 5. การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม 6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน
5. ความสามารถในการประมวลความรู้และนำความรู้ไปใช้	1. การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อนำไปใช้พัฒนางาน 2. การผลิตนวัตกรรมและการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้พัฒนางาน

ตาราง 9 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความสามารถในการวางแผนเพื่อการปฏิบัติงานเป็นทีม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกับผู้อื่น 2. การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 3. การยอมรับข้อตกลงของทีมงาน
2. ความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน 2. ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตน 3. การปฏิบัติตนเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้เหมาะสมกับบทบาท 4. ความร่วมมือกับทีมงานในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน 5. การสนับสนุนให้กำลังใจ ยกย่อง ให้เกียรติผู้อื่นในโอกาสที่เหมาะสม

ตาราง 10 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะที่ 1 การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดำเนินการสร้าง / พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น 2. การนำหลักสูตรสถานศึกษาหรือหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ 3. การนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร 4. ความสามารถในการเนื้อหาสาระที่สอน
2. ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดทำแผนการเรียนรู้ได้อย่างมีระบบโดยมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกัน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ 3. การใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
3. ความสามารถในการใช้และพัฒนา นวัตกรรม	1. การเลือกใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ จัดการเรียนรู้ 2. การออกแบบและการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3. การหาประสิทธิภาพและพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้
4. ความสามารถในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้	1. การเลือกใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ จัดการเรียนรู้ 2. การออกแบบและการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3. การหาประสิทธิภาพและพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

ตาราง 11 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน
(Functional Competency) สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	1. การจัดกิจกรรมได้หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ ของผู้เรียน 2. การจัดหรือสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมได้สอดคล้อง กับสาระการเรียนรู้
2. ความสามารถในการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต	1. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนดูแลตนเองด้านสุขภาพกาย เพื่อการดำรงชีวิตที่ดี 2. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาสุขภาพจิตเพื่อการ ดำรงชีวิตที่ดี 3. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน 4. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ อย่างมีความสุข 5. การส่งเสริมให้ผู้เรียนติดตามความเคลื่อนไหวของ เหตุการณ์ในสังคม

ตาราง 11 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
3. ความสามารถในการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หรือยอมรับมติของกลุ่ม 2. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม 3. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลไตร่ตรองในการตัดสินใจ 4. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน
4. ความสามารถในการปลูกฝังความเป็นไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนยอมรับ เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชาติ 2. การส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามวัฒนธรรมและค่านิยมไทย
5. ความสามารถในการจัดระบบดูแลและช่วยเหลือผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 2. การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาทางช่วยเหลือผู้เรียน 3. การติดตามประเมินผล การแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน 4. การแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนทั้งกลุ่มดี กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา 5. การจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

ตาราง 12 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน
(Functional Competency) สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดกิจกรรมหรือสนับสนุนให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น พูดคุยโต้ตอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน 2. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติงานร่วมกัน 3. การจัดมุมประสบการณ์และสื่อที่เอื้อแก่การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน 4. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสุข

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
2. ความสามารถในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน	1. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน 3. การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการชั้นเรียน
3. ความสามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน	1. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎกติกา ข้อตกลงสำหรับใช้ร่วมกันชั้นเรียน 2. การแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยในชั้นเรียน

ตาราง 13 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย (Analysis, Synthesis and Research)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความสามารถในการวิเคราะห์	1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน 2. การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้
2. ความสามารถในการสังเคราะห์	1. การจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อจัดการเรียนรู้ 2. การบูรณาการความรู้ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3. การบูรณาการสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวัน
3. ความสามารถในการเขียนเอกสารทางวิชาการ	1. บทความ 2. คู่มือการเรียนการสอน 3. หนังสือ 4. รายงานทางวิชาการ
4. ความสามารถในการวิจัย	1. ความรู้ ความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัย 2. การวิจัยในชั้นเรียน 3. การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ 4. การวิจัยและพัฒนา

ตาราง 14 ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมสมรรถนะครูผู้สอนสมรรถนะประจำสายงาน
(Functional Competency) สมรรถนะที่ 5 การสร้างความสัมพันธ์มีกับชุมชน (Relationship
and Collaborative – Building for Learning Management)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1. ความสามารถในการนำชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานศึกษา	1. การประสานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานศึกษา 2. การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนให้เข้ามาใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และนันทนาการ
2. ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	1. การร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน 2. การร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเยาวชน

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครู

1. การพัฒนาตนเองของครู

ครูคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

1.1 ความหมายของการพัฒนาตนเอง

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้

เฮดเธอร์ลิ่งตัน (Hetherington, 1993) ให้ความหมายการพัฒนาตนเองว่า หมายถึง การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านระบบชีววิทยาทนกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของบุคคลตามระยะเวลาตลอดช่วงวัย

สมนึก เหลี่ยมศรี (2549) ให้ความหมายของการพัฒนาตนเองว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะเพิ่มและเสาะแสวงหาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องพึงพอใจหรือเป็นการสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมายแห่งชีวิต

ธนวัฒน์ สุภาอ้วน (2552) ให้ความหมายของการพัฒนาตนเองว่า หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น การแสวงหาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์เพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ

นิพล อินนอก (2556) ให้ความหมายของการพัฒนาตนเองว่า หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะด้านต่างๆ ตลอดจนแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ทำให้ปฏิบัติงานได้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อการพัฒนาองค์การยิ่งขึ้น

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถปรับปรุงตนเองให้เจริญงอกงามทั้งด้านประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านปัญญาและด้านคุณธรรม ทำให้การทำงานหรือการดำรงชีวิตมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

1.2 องค์ประกอบในการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเองเป็นการพัฒนาคุณสมบัติที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นการจัดการตนเองให้มีเป้าหมายชีวิตที่ดี ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาตนเองจะทำให้บุคคลสำนึกในคุณค่าความเป็นคนได้มากยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันเพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน จำเป็นต้องศึกษาและฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ องค์ประกอบดังกล่าวไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิดแต่นั้นสิ่งที่ได้จากการศึกษาฝึกฝนและจากการปฏิบัติงานของตนเองเป็นสำคัญ ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดองค์ประกอบในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2554) กำหนดสาระความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพซึ่งต้องพัฒนา ดังนี้

1. หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 หลักและทฤษฎีทางการบริหารและการบริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ระบบและกระบวนการบริหาร
 - 1.3 การสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารและการจัดการศึกษา
 - 1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
 - 1.5 บริบทและแนวโน้มการจัดการศึกษา
2. นโยบายและการวางแผนการศึกษา ประกอบด้วย
 - 2.1 พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีที่มีผลต่อการจัดการศึกษา
 - 2.2 ระบบและทฤษฎีการวางแผน
 - 2.3 การวิเคราะห์และการกำหนดนโยบายการศึกษา
 - 2.4 การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 2.5 การพัฒนานโยบายการศึกษา
 - 2.6 การประเมินนโยบายการศึกษา
3. การบริหารด้านวิชาการ ประกอบด้วย
 - 3.1 การบริหารจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.2 หลักการและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
 - 3.3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 3.4 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศ
 - 3.5 กลยุทธ์การนิเทศการศึกษา
 - 3.6 การวางแผนและการประเมินผลการนิเทศการศึกษา

- 3.7 ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา
- 3.8 หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลทางการศึกษา
- 3.9 สถิติและคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย
4. การบริหารธุรกิจ การเงิน พัสดุและอาคารสถานที่ ประกอบด้วย
 - 4.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานธุรกิจ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่
 - 4.2 การจัดวางระบบควบคุมภายใน
 - 4.3 เทคนิคการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา
5. การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วยหลักการบริหารงานบุคคล
6. การบริหารจัดการกิจการนักเรียน ประกอบด้วย
 - 6.1 คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - 6.2 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 6.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน
7. การบริหารจัดการเทคโนโลยีและสารสนเทศ ประกอบด้วย
 - 7.1 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
 - 7.2 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ
 - 7.3 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้
8. การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย
 - 8.1 หลักการและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 8.2 องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 8.3 มาตรฐานการศึกษา
 - 8.4 การประกันคุณภาพภายในและภายนอก
 - 8.5 บทบาทของผู้บริหารในการประกันคุณภาพการศึกษา
9. การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับชุมชน ประกอบด้วย
 - 9.1 หลักการประชาสัมพันธ์
 - 9.2 กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
10. คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย
 - 10.1 คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร
 - 10.2 จรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา
 - 10.3 การพัฒนาจริยธรรมผู้บริหารให้ปฏิบัติตนในกรอบคุณธรรม
 - 10.4 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

1.3 ความสำคัญในการพัฒนาตนเอง

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้
 การพัฒนาตนเองของบุคคลเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของตน เป็นการเพิ่ม
 สมรรถนะในการทำงาน สามารถปรับเปลี่ยนตนเองได้ในบางเรื่อง ทำให้ตนเองมีวุฒิภาวะมากขึ้น ส่งผล

ให้การดำเนินงานในหน้าที่ประสบผลสำเร็จ มีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้

ซาร์เจ้นและคณะ (Sargent and Others, 2009 อ้างถึงใน พศิน แดงจวง, 2554) ศึกษาพบว่า เมื่อครูได้เข้าร่วมในการพัฒนาตนเองโดยการเข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครู ทำให้ครูมีพัฒนาการเรียนการสอน ได้เรียนรู้เทคนิคการช่วยเหลือนักเรียนได้ดีขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้แก้ปัญหาปัจจุบันได้ด้วยและมีผลดีต่อการสร้างวัฒนธรรมวิชาชีพระดับสถานศึกษาซึ่งนำไปสู่การเพิ่มความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การพัฒนาวัฒนธรรมและการเป็นผู้นำในกลุ่มครูด้วยกัน

เลวิน (Levin, 2009) ได้ยืนยันผลการศึกษเกี่ยวกับพัฒนาตนเองของครูว่า เมื่อได้สังเกตพฤติกรรมของครูฝึกใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์ เมื่อเข้าไปสอนพบว่าไม่สามารถหาวิธีการหรือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดได้ แต่พอหลังจากที่ครูได้รับการปรึกษาหรือพูดคุยกับครูพี่เลี้ยง ทำให้พฤติกรรมของครูเปลี่ยนแปลงและสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีขึ้น นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546) ได้อธิบายความสำคัญในการพัฒนาตนเองเพื่อให้ผู้บริหารนำไปไปปฏิบัติในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการในการพัฒนาของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. ผู้บริหารควรดำเนินการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้นโดยการส่งไปอบรม สัมมนา ดูงาน ศึกษาต่อโดยหาวิธีการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสนใจต่อการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์ใหม่ๆอยู่เสมอ
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
4. ผู้บริหารให้มีการประชุม การกำหนดกลุ่มบุคคล เป้าหมายในการเป็นครู โดยส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาตามความต้องการซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะวิชาชีพและลักษณะของงานที่ปฏิบัติโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนา
5. ผู้บริหารควรจัดงบประมาณให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาไปพัฒนาตนเองด้วยวิธีการต่างๆหรือการให้กู้ยืมเงินไปอบรมต่อโดยไม่คิดดอกเบี้ย เพื่อให้สร้างสรรค์ผลงานออกมาได้ รวมทั้งมีสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจและการให้ขวัญกำลังใจของผู้บริหารทุกระดับ
6. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำการวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยที่สนับสนุนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาหลักสูตรและผู้เรียน
7. ผู้บริหารจัดแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการ มีหนังสือ เอกสารทางวิชาการไว้สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา
8. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

9. ผู้บริหารมีการประสานแผนพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษากับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

10. ผู้บริหารจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านสถานที่และเวลา

11. ผู้บริหารมีการประสานงานที่ดี สื่อนโยบายและวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในเรื่องที่จะพัฒนาการเรียนการสอน โดยให้การยอมรับ ให้ขวัญกำลังใจ รวมทั้งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจากบุคลากรในสถานศึกษา

12. ผู้บริหารศึกษาวิธีการและรูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจากเอกสาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์หรือหน่วยงานทางการศึกษามาเป็นแบบอย่างในการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์

13. ผู้บริหารควรประเมินผลโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแผนพัฒนาและนำมาปรับปรุงวางแผนเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

ปราชนยา กล้าผจญ และพอลดา บุตรสุทธีวงศ์ (2550) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองที่มีความจำเป็นในแง่การพัฒนางาน พัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของแต่ละอาชีพโดยต้องอาศัยความชำนาญเป็นพิเศษในด้านนั้นๆและต้องได้รับการฝึกฝนอบรมมาโดยตรงเท่านั้น การปฏิบัติงานในสายวิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีทางที่เปิดกว้างให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพได้เจริญก้าวหน้าไปในหน้าที่การงานที่ตนปฏิบัติอยู่โดยมีผู้จัดทำ “บันไดแห่งสายวิชาชีพ” เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพนั้นสามารถก้าวไปถึงตำแหน่งใดและมีโอกาสเจริญสูงสุดในตำแหน่งใด

1.4 รูปแบบการพัฒนาตนเอง

นักการศึกษาหลายท่านได้สรุปรูปแบบการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้

ยามาริโน (Yamarino, 1992) ได้สรุปวิธีการในการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้

- 1) การเข้าร่วมการฝึกอบรมโดยมีวิทยากรเป็นผู้นำ
- 2) การเรียนรู้ทางไกล
- 3) การฝึกอบรมโดยใช้คอมพิวเตอร์
- 4) การฝึกอบรมจากหลักสูตรภายนอก
- 5) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 6) การฝึกอบรมในระหว่างประจำการ
- 7) การสัมมนา
- 8) การประชุมทางวิชาการ
- 9) การศึกษาเพิ่มเติมภาคค่ำ
- 10) การศึกษาต่อ
- 11) การฝึกปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- 12) การร่วมวงจรคุณภาพ
- 13) การอ่านหนังสือหรือบทความ

โรเม็น (Romeyn, 2010) ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระสำคัญของการพัฒนาตนเอง แบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้

1) ด้านสุขภาพ สิ่งสำคัญในการพัฒนาตนเอง บุคคลต้องมีสุขภาพจิตที่ดีและร่างกายจะต้องแข็งแรง แยกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับความคิด ไม่ตื่นตื่นตื่นแต่จะยึดมั่นในความคิดเห็นและความเชื่อที่มั่นคงและต่อเนื่อง ในเวลาเดียวกันก็สามารถมีชีวิตอยู่กับความคลุมเครือขัดแย้งได้ 2) ระดับความรู้สึก การรับรู้และการยอมรับความรู้สึก มีความสมดุลทั้งภายในและภายนอกอย่างมั่นคง 3) ระดับความมุ่งมั่นคุณค่าของโภชนาการในเรื่องอาหารการกิน สุขภาพกายที่แข็งแรงมีรูปแบบชีวิตที่ดี

2) ด้านทักษะ บุคคลต้องมีการพัฒนาทักษะด้านสมองและการสร้างสรรค์ความคิดในหลายรูปแบบ รวมทั้งความทรงจำ ความมีเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะประกอบด้วย 3 ระดับคือ 1) ระดับความคิด ทักษะทางใจและการคิดคำนึงที่ดี เช่น ความรู้ในเรื่องงาน ความทรงจำ มีเหตุผล การสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่ม 2) ระดับความรู้สึก ทักษะด้านสังคม ด้านศิลปะการแสดงออก ต้องนำความรู้สึกของตนเข้าร่วมกับแต่ละสถานการณ์และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้ 3) ระดับความมุ่งมั่น การมีทักษะทางเทคนิคทางกายภาพสามารถกระทำการต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีใจเป็นผู้มีความชำนาญเท่านั้น

3) ด้านการกระทำให้สำเร็จ การกระทำหรือปฏิบัติสิ่งต่างๆให้สำเร็จจุลวงโดยกล้ากระทำด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องรอคำสั่งหรือไม่รอคอยให้เกิดขึ้นเอง มี 3 ระดับ คือ 1) ระดับความคิด มีความสามารถที่จะเลือกและเสียสละได้ 2) ระดับความรู้สึก มีความสามารถในการจัดการเปลี่ยนสภาพจากความไม่สมหวัง ไม่เป็นสุขให้เกิดเป็นความเข้มแข็งและ 3) ระดับความมุ่งมั่น สามารถลงมือริเริ่มการกระทำได้โดยไม่รอคอยให้เกิดขึ้นเอง

4) ด้านเอกภาพของตนเอง เป็นการยอมรับข้อดีและข้อเสียของตนเองด้วยความพึงพอใจในความสามารถและยอมรับในข้อบกพร่องของตนเองและพยายามแก้ไขให้ดีที่สุด มี 3 ระดับ คือ 1) ระดับความคิด มีความรู้ ยอมรับ รู้รักและเข้าใจตัวเอง 2) ระดับความรู้สึก ยอมรับตัวเอง แม้แต่ความอ่อนแอและยินดีในความเข้มแข็งของตนเอง 3) ระดับความมุ่งมั่น มีแรงผลักดัน มีเป้าหมายภายใน มีจุดประสงค์ในชีวิต

พศิน แดงจวง (2554) ได้สรุปรูปแบบในการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1) การฝึกอบรม เป็นการพัฒนาบุคคลแต่ละบุคคล ช่วยให้บุคคลมีความรู้ความสามารถและเกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิตและการทำงานซึ่งในยุคปัจจุบันการพัฒนาครูควรเน้นการพัฒนาตามสภาพบริบทของครูคือพัฒนาตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและต้องพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการในการพัฒนาการศึกษา

2) การศึกษาดูงาน เป็นรูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่ใช้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้แนวทาง ประสบการณ์ตรงจากการสังเกต พูดคุยกับผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ที่ประสบความสำเร็จสูงกว่า การศึกษาดูงานเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้วยการสังเกตการณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3) การสร้างผลงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ครูได้คิดค้นนวัตกรรม ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหากระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นภายใต้บริบทของตนเอง การสร้างผลงานทางวิชาการเป็นการสร้างความเป็นมืออาชีพซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

4) การนิเทศติดตามผล เพื่อช่วยปรับปรุงแก้ไขพัฒนาคุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศเป็นซึ่งการช่วยเหลือ เป็นการช่วยกระตุ้นให้ดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาสมรรถนะครูและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมาก

5) การศึกษาต่อ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาการเพิ่มขึ้น ในยุคปัจจุบันมีความจำเป็นชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นรวดเร็วเกินกว่าความรู้ที่สั่งสมมา สถาบันอุดมศึกษาจึงได้เปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองเพื่อให้บุคลากรสามารถพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีคุณภาพ

จากรูปแบบการพัฒนาตนเอง สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองที่ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นอยู่ที่การเตรียมความพร้อมของร่างกาย สติปัญญาและจิตใจที่พร้อมจะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

2. ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู

ครูจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่เป็นอย่างมาก ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในหน้าที่เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2.1 ความหมายของความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบในหน้าที่ไว้ดังนี้ ดิคกินสัน (Dickinson, 1987) ให้ความหมายของความรับผิดชอบในหน้าที่ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการทำงานในหน้าที่ของตนเองให้บรรลุจุดหมาย สามารถตัดสินใจในกระบวนการทำงานของตนเองได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2551) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง การยอมรับตามผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำไป

พิมล วิเศษสังข์ (2554) ให้ความหมายของความรับผิดชอบในหน้าที่ว่า หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลการกระทำนั้นและพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้น

อำนาจ เภาตระกูล (2555) ให้ความหมายของความรับผิดชอบในหน้าที่ว่า หมายถึง การยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งในสิ่งที่ดีและไม่ดีและสามารถควบคุมตนเองได้ มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่และการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทันทกำหนดเวลา มีการวางแผนการปฏิบัติงาน การใช้เวลาว่างอย่างมีระบบและเหมาะสม ตลอดทั้งปฏิบัติงานอย่างครบถ้วนโดยการคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตนเองผู้อื่นและสังคมส่วนรวม

นิพล อินนอก (2556) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่าในหน้าที่ว่า หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆเพื่อให้บรรลุในสิ่งที่ต้องการด้วยความเอาใจใส่และตั้งใจที่จะ

ปฏิบัติในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและกล้ายอมรับในผลของการกระทำของตน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ธีรกรณ์ พรเสนา (2557) ได้ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบในหน้าที่ว่า หมายถึง การที่บุคคลมีความเอาใจใส่ ตั้งใจปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยความพากเพียร อดทนอดกลั้นต่ออุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ ยอมรับผลการกระทำด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลเสียและพร้อมปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู หมายถึง การที่ครูเอาใจใส่การปฏิบัติงานในหน้าที่ การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน การทำงานตามหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย

2.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบในหน้าที่

กองศรี เขิญชม (2547) กล่าวถึง ความสำคัญของความรับผิดชอบในหน้าที่ ดังนี้

- 1) คนที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ย่อมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายและเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม
- 2) ความรับผิดชอบในหน้าที่เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้คนปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคมโดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
- 3) ไม่ทำให้ผู้อื่นเป็นต้นเหตุของความเสื่อมและเสียหายแก่ส่วนรวม
- 4) ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

สุขุมารณ์ เอี่ยมสำอางค์ (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบในหน้าที่ไว้ว่า ความรับผิดชอบในหน้าที่เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้กับบุคคล ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่จะมีความเพียรพยายาม อดทนและตั้งใจทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อเกิดความก้าวหน้าต่อตนเองและสังคม

สุจิตรา ธนะสูตร (2552) กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบในหน้าที่ไว้ว่า ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่มีความสำคัญมากเพราะจะทำให้การทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมาย ทันตามเวลาที่กำหนด จึงทำให้บุคคลอื่นมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในการทำงานใดๆก็ตาม

2.3 ประเภทของความรับผิดชอบในหน้าที่

นักวิชาการและหน่วยงานที่กำกับดูแลการศึกษาได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบในหน้าที่ไว้ดังนี้

วรรีพร บำรุงผล (2548) ได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 6 ประเภท คือ

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การระวังรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง ให้สมบูรณ์แข็งแรงและปลอดภัยจากอันตรายอยู่เสมอ สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตน รวมถึงปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเต็มใจและใส่ใจ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน หมั่นใฝ่หาความรู้ มีความตรงต่อเวลา รู้จักประมาณการใช้จ่ายและมีความประหยัด ยอมรับการกระทำของตน กล้าเผชิญความจริงและรักษาสิทธิของตน ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ดีและยอมรับผลการกระทำของตนเอง
- 2) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติต่อเพื่อนโดยเคารพและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด ไม่รังแกเอาเปรียบเพื่อน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในโอกาสอันควร มีความรักและความจริงใจต่อกัน

3) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตนด้วยการเชื่อฟังคำแนะนำของบิดามารดา ช่วยเหลือกิจกรรมในบ้านตามโอกาสอันควรและความสามารถปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว ช่วยครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่าย

4) ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของโรงเรียน ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน และปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่ดี

5) ความรับผิดชอบต่อชุมชน หมายถึง มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว ทำประโยชน์และความเจริญให้กับชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชนตามความสามารถ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และช่วยรักษาดูแลสาธารณสมบัติของส่วนรวม

6) ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี ปฏิบัติตามกฎหมายและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

พินญาภา อินทรนัญ (2550) ได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ความรับผิดชอบต่องาน หมายถึง การที่บุคคลกระทำหรือแสดงออกถึงการพยายามศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน มีความตั้งใจ เอาใจใส่ อดทนต่อปัญหาและอุปสรรค ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงจนกว่างานจะแล้วเสร็จ รวมถึงการวางแผนในการทำงานและยอมรับผลการกระทำของตนเองที่เกิดขึ้นทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

2) ความรับผิดชอบต่อองค์กร หมายถึง การที่บุคคลทำงานโดยตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยยึดถือตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่างๆ ขององค์กร รวมถึงการเป็นผู้ใช้และรักษาทรัพย์สินขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและไม่นำมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หมายถึง การกระทำของบุคคลที่พยายามศึกษาหาความรู้ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ไม่ต้องมีใครบังคับ อดทนต่อปัญหาและอุปสรรค ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงจนกว่างานจะแล้วเสร็จ รวมถึงรู้จักวางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยพยายามปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพงานให้ดียิ่งขึ้น และยอมรับผลการกระทำของตนเองที่เกิดขึ้นทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

2) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ตระหนักถึงส่วนรวมด้วยความตั้งใจปฏิบัติงานให้ถูกต้องเหมาะสมโดยยึดถือระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ ขององค์กร รวมถึงไม่ละเลยที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเองและกระทำในสิ่งที่จะรักษาให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

2.4 พฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ได้ระบุลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

มาริสซา วรตฤจิวังค์ (2549) ระบุว่า ความรับผิดชอบในหน้าที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) ชื่อตรงต่อหน้าที่

- 2) สำนักรับผิดชอบต่อภาวะและฐานะของตน
- 3) รู้จักวางแผนและดำเนินงานอย่างมีระบบ
- 4) มุ่งมั่นใช้วิชาความรู้และความสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน
- 5) ยอมรับผลสำเร็จและความล้มเหลวในการปฏิบัติงานทุกอย่าง
- 6) พยายามปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติหน้าที่การงานที่บกพร่องให้สมบูรณ์
- 7) พยายามปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จ

พิมล วิเศษสังข์ (2554) ระบุพฤติกรรมของผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ไว้ ดังนี้

- 1) อดทน เอาใจใส่และเพียรพยายามในการทำงานให้สำเร็จ
- 2) ยอมรับในการกระทำของตนเอง
- 3) ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
- 4) รู้จักหน้าที่และทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 5) ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นและรักษาสิทธิของตนเอง
- 6) ซื่อตรงต่อหน้าที่
- 7) ตรงต่อเวลา
- 8) เคารพระเบียบกฎเกณฑ์
- 9) ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนรวมเสมือนของตน
- 10) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 11) มุ่งมั่นใช้วิชาความรู้และความสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน
- 12) พยายามปรับปรุงแก้ไขในการปรับปรุงหน้าที่การงานที่บกพร่องให้สมบูรณ์

3. การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีประเด็นที่ควรศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจดังนี้

3.1 ความหมายของการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้เป็นอย่างดีนั้น จำเป็นต้องเข้าใจความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” ก่อน คำว่าบริหารจัดการการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคำหลัก 2 คำ คือคำว่า การบริหารและการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้มีความหมายที่กว้างครอบคลุมบริบททั้งหมดของสถานศึกษา และบ่งบอกว่าเป็นภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้

1) คำว่า “การบริหาร” มีความหมายถึงภารกิจของผู้บริหารซึ่งครอบคลุมงานทุกด้านขององค์กร ดังที่ ลูเนนเบิร์กและออร์สไตน์ (Lunenburg and Ornstein, 2004 : 5-6) ได้แสดงทัศนคติต่อการบริหารและการจัดการไว้ว่า การจัดการเชิงวิทยาศาสตร์เป็นการมุ่งค้นหาวิธีการที่ดีที่สุดในการจัดการกับงานเฉพาะด้าน ในขณะที่การบริหารจัดการให้ความสนใจต่อการบริหารองค์การทั้งระบบมิใช่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น การบริหารจึงเป็นคำที่มีความหมายกว้างกว่าการจัดการ แนวคิดนี้สอดคล้องกับที่สมพงษ์ เกษมสิน (2324) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารหมายถึง การใช้

ศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหารมาใช้ตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) คำว่า “การจัดการเรียนรู้” เป็นคำศัพท์ที่พัฒนามาจากคำว่าการสอน ซึ่งทีศนา แคมมณี (2555) อธิบายว่า การสอนเป็นการบอกกล่าว สั่ง อธิบาย ชี้แจง หรือแสดง ให้ดู การสอนจึงเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติต่าง ๆ ของครูไปสู่ผู้เรียน โดยครูเป็นผู้มีบทบาท สำคัญในการจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความสามารถของตน ผู้เรียนเป็นผู้รับการถ่ายทอดความรู้ตามแต่ครูจะให้ ครูจึงเป็นศูนย์กลางของการสอนและใช้คำเรียกกระบวนการนี้ว่า “การจัดการเรียนการสอน” ต่อมาเมื่อวิทยาการทางการศึกษาก้าวหน้าแนวคิดในการสอนเริ่มเปลี่ยนไปเป็นการให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยมีแนวคิดว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ดีจากการได้คิด วิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ ไม่ใช่การรับความรู้จากครูแต่เพียงอย่างเดียว ผู้เรียนจึงควรเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน สอนครูมีบทบาทในการฝึกฝน การชี้แนะ การจัดเตรียมและอำนวยความสะดวก สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน แนวคิดใหม่ก็คือแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง ดังนั้น คำว่า การจัดการเรียนการสอนจึงเปลี่ยนไปใช้คำว่า “การจัดการเรียนรู้” แทน ตามบทบาทของครูที่เปลี่ยนไป และเพื่อให้มีความชัดเจนว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทของผู้เรียน จึงนิยมใช้คำว่า “การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ”

เมื่อนำคำว่า “การบริหาร” และ “การจัดการเรียนรู้” มารวมกัน การบริหารการจัดการเรียนรู้จึงหมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษานำทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาและชุมชนมาใช้ตามกระบวนการบริหารองค์การทั้งระบบ เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้ผู้สอนสามารถวางแผน จัดกระบวนการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และพัฒนากระบวนการคิดและทักษะต่างๆ ตามความถนัดและความสนใจ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (เข็มทอง ศิริแสงเลิศ, 2555)

ตองตา กวดนอก (2556) ให้ความหมายว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ครูได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ปลุกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงอย่างหลากหลาย และส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนานักเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารการจัดการโดยที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนและเอื้ออำนวยให้ครูสามารถวางแผนจัดกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องเหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน โดยมีการใช้สื่อ วัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

3.2 หลักการบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็กและเด็กได้ปฏิบัติมากที่สุด การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กได้ทำร่วมกัน ถ้าจะแยกออกเป็น 2 ส่วน ก็เป็นการเรียนคือ กิจกรรมที่เด็กทำและการสอน

คือ กิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองอย่างนี้ทำไปพร้อมๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่าการเรียนการสอนในการบริหารงานด้านการเรียนการสอนผู้บริหารควรวีตหลักการการจัดการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตร กล่าวคือ ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ นั่นคือเป็นกิจกรรมของเด็กโดยเด็กและเพื่อเด็ก ครูเป็นผู้ดำเนินการให้กิจกรรมเป็นไปในแนวทางตามที่แผนการสอนและคู่มือเสนอแนะไว้เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยวิธีใดๆก็ตาม ครูเป็นเพียงผู้ควบคุมดูแลและแนะนำเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

ดังนั้น การบริหารจัดการจึงต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ การเรียนการสอนเป็นการดำเนินการหรือการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนด การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพได้นั้นผู้สอนจะต้องจัดทำแผนการสอนเป็นอย่างดีและดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2545) ได้อธิบายถึง หลักการสำคัญของบริหารจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้ 1) กิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบหรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 2) กิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ขึ้น 3) เนื้อหาที่สอน เรื่องที่สอน กิจกรรมที่จัด เป็นสิ่งที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 4) กิจกรรมที่จัดมีความสำคัญมีประโยชน์ต่อผู้เรียน เรียนแล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 5) กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ พุดคุย แลกเปลี่ยนแบ่งงานกันทำ

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2551) เสนอแนวคิดลักษณะและรูปแบบการบริหารตลอดจนบทบาทของผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน/การเรียนรู้ ตามมาตรา 24 ที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

- 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งการปลูกฝังคุณค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
- 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
- 6) จัดการเรียนรู้อให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

3.3 องค์ประกอบของการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรูเป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นหลักให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2555) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารการจัดการเรียนรูดังนี้

- 1) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร
- 2) วางแผนการจัดการเรียนรูให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) จัดกิจกรรมการเรียนรูให้แกผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเอง เพื่อก้าวไปสู่การเป็นครูที่เชี่ยวชาญในการสอนอย่างแท้จริง
- 5) มีการทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลไปใช้ในการปรับปรุงปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนรูของผู้เรียน
- 6) มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบและทันสมัย
- 7) มีการประเมินตนเองและจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี เพื่อรายงานให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กมล ภูประเสริฐ (2324) มองว่าการบริหารจัดการโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะประสบความสำเร็จไดตองอาศัยบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรฝ่าย สนับสนุนและนักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการ บริหารการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดให้มีการดำเนินงานดังนี้

- 1) การรวบรวม วิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรูที่กำหนดไว้โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) การกำหนดการเตรียมการและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติสิ่งต่างๆ สื่อและอุปกรณ์ก็จะเป็นสิ่งที่นักเรียนใช้ปฏิบัติ
- 3) การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรูหรือรายวิชาตามแนวคิดในปัจจุบันต้องการให้มีการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินที่สอดคล้องกับจุดเน้นของกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้า ทดลองปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ ควรประเมินจากการปฏิบัติและผลงานที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจแตกต่างกันไปสำหรับผู้เรียนแต่ละคน ไม่สามารถประเมินโดยการใช้แบบทดสอบในทุกๆ เรื่องเหมือนแต่ก่อน ประกอบกับแต่ละหน่วยการเรียนรู/รายวิชามีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้แล้ว การประเมินจึงต้องสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรูนั้นๆ ด้วย

4) การจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนแต่ละคนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรสถานศึกษา จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะของการบูรณาการอยู่แล้ว ฉะนั้นผู้สอนแต่ละคนสามารถนำเอาผลงานจากข้อ 2 ถึงข้อ 3 มาใช้ในการจัดทำแผนการสอนเชิงบูรณาการได้โดยตรง

5) การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้โดยการเยี่ยมชั้นเรียนหรือการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นระยะ

6) การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน โดยกรณีพิเศษภายในการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมด้านสื่อการเรียนการสอน และการแสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกสถานศึกษา

จากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการการเรียนรู้ของนักวิชาการ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมี 5 องค์ประกอบ คือ

- 1) การจัดหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน
- 2) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4) การนิเทศเพื่อพัฒนาครู
- 5) การจัดหา พัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้และการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- 1) การจัดหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน
นักการศึกษาได้ให้ความหมายดังนี้

สุทธิวรรณ ต้นตริจนวาศ์ (2559) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการจัดหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศึกษาหลักสูตรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำข้อมูลสารสนเทศ พัฒนาบุคลากร สนับสนุนงบประมาณ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรและจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จัดทำแผนการนิเทศกำกับติดตาม มีการประเมินหลักสูตร ประชาสัมพันธ์หลักสูตร และมีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับผู้เกี่ยวข้อง

รัตนา ดวงแก้ว (2555) อธิบายว่าการบริหารจัดการหลักสูตรเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการให้การพัฒนาและการใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้งเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2555) ได้อธิบายการบริหารจัดการหลักสูตรว่ามี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนหลักสูตร ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผนและการนำหลักสูตรไปใช้ การประชาสัมพันธ์และการจัดระบบข้อมูล 2) การสนับสนุนการใช้หลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร 4) การนิเทศการใช้หลักสูตร 5) การประเมินตนเองในการใช้หลักสูตรและ 6) การวางแผนประเมินการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียน

2. การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสิ่งสำคัญ

นักวิชาการให้ความหมายการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสิ่งสำคัญ ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษามาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้หน่วยงานและสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ 2) ผก ทักษะกระบวนการคิด 3) จัดกิจกรรมให้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง 4) จัดการเรียนรู้การสอนโดย ผสมผสานกับสาระต่างๆ 5) ส่งเสริมให้ผู้สอน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดทุกเวลาทุกสถานที่

ประยงค์ เนาวบุตร (2556) อธิบายว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการ ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนโดยภาพรวม คือ กำหนดให้มีแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ชี้แจง ทำความเข้าใจและสร้างความตระหนักแก่ครู บุคลากรและผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ สอด คลองกับความต้องการของผู้เรียน สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือ กำกับ ติดตาม ให้ คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงาน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยืดหยุ่นเป็นสิ่งสำคัญ

วีระ พลอยครบุรี (2545) กล่าวว่าจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการหรือ วิธีการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการ ปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ มีการวางแผนจัดประสพกา รณอย่างเป็นระบบ

วทัญญู ภูครองนา (2559) อธิบายว่าการบริหารจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืด หุ่นเป็นสิ่งสำคัญ หมายถึง กิจกรรมของผู้บริหารในการกระตุ้น สเสริมให้ครูวิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์ หลักสูตร วางแผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งมีการติดตามประเมินผล สร้างขวัญกำลังใจแก่ครู

4. การนิเทศเพื่อพัฒนาครู

นักวิชาการได้อธิบายการนิเทศเพื่อพัฒนาครูดังนี้

ธเนศ ขำเกิด (2554) สรุปหลักการนิเทศการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ 1) ยึด หลักการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ 2) กระบวนการนิเทศต้องเป็นไปอย่างมีระบบ 3) มุ่งพัฒนาการนิเทศ โดย ใช้การวิจัยเป็นฐาน 4) ใช้เทคนิคการนิเทศที่หลากหลายและมีความเหมาะสม และ 5) สร้างเครือข่าย และทีมงานนิเทศการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน (2553) อธิบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษามีการบริหารอย่างเป็นระบบ 2) การนิเทศถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน 3) การดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และ 4) การนิเทศให้ได้ผลดีควรใช้ วิธีการทางวิทยาศาสตร์

วทัญญู ภูครองนา (2559) อธิบายว่า การนิเทศเพื่อพัฒนาครู หมายถึง กิจกรรมของผู้บริหารในการวางระบบ การนิเทศ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ ยึดหลักมนุษย์

สัมพันธ์ ใช้เทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย เหมาะสม ดำเนินการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างขวัญกำลังใจในการนิเทศ

5. การจัดหาพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้และการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

หน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการได้อธิบายการจัดการจัดหา พัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ได้กล่าวถึง แนวทางของผู้บริหารในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู่ว่า ผู้บริหารกำหนดนโยบายและ กลยุทธ์ที่ชัดเจน จัดสรรงบประมาณ จัดระบบโครงสร้างการบริหารงานให้เอื้อต่อการใช้สื่อ สนับสนุน ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยี มีการจัดสื่อและเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างและใช้สื่อ กำกับ ติดตาม ประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้ง ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2555) อธิบายว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการบริหารการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรูดังนี้ 1) จัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู 2) ส่งเสริมการจัดทำและจัดหาสื่อ 3) ใช้สื่อที่มีคุณภาพ เหมาะสม สอดคล้องกับผู้เรียน 4) ประเมินคุณภาพสื่ออย่างเป็นระบบ และ 5) ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู

วทัญญู ภูครองนา (2559) อธิบายว่า การจัดหาพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้และการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรูหมายถึง กิจกรรมของผู้บริหารในการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม จำเป็นและเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรูที่มีประสิทธิภาพ จัดสรรงบประมาณ จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู ตลอดจนการกระตุ้นจูงใจให้ครูใช้สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู

4.1 ความหมายของเทคโนโลยี

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2535 กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ IT (Information Technology) หมายถึง ความรู้ในผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการดำเนินงานใดๆ ที่อาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ การติดต่อสื่อสาร การรวบรวมและการนำเสนอข้อมูลมาใช้อย่างทันการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งทางด้านการผลิต การบริการ การบริหาร และการดำเนินงานรวมทั้งเพื่อการศึกษา การเรียนรู ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิต คุณภาพของประชากรในสังคม

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การจัดเก็บในกระบวนการดำเนินงานสารสนเทศหรือสารนิเทศ ในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การเสาะแสวงหา การวิเคราะห์ การจัดเก็บและการเผยแพร่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความแม่นยำและความรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์

ครรชิต มัลลียงศ์ (2540) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสารสนเทศไว้ใช้งาน โดยให้ความหมายเป็นแบบแคบ และแบบกว้าง ดังนี้

แบบแคบ หมายถึง เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ สำนักงานและอุปกรณ์โทรคมนาคมทั้งหลายคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเก็บและบันทึกข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการประมวลผลให้เกิดเป็นสารสนเทศสำหรับจัดส่งไปให้กับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานใช้ ซึ่งการจัดส่งอาจใช้ระบบโทรคมนาคม เช่น ระบบโทรสาร ระบบไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบอื่น ๆ

แบบกว้าง หมายถึง การประยุกต์เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในหน่วยงาน หรือใน ธุรกิจต่าง ๆ มุ่งไปที่การคิดค้นวิธีการจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล การจัดระบบข้อมูลให้ผู้ใช้สามารถใช้อข้อมูลร่วมกันอย่างสะดวก การจัดทำรายงาน ตลอดจนผลลัพธ์ในรูปแบบกราฟิกที่ผู้ใช้เข้าใจง่าย การจัดทำระบบต่างๆเพื่อช่วยสนับสนุนการบริหารของผู้บริหาร

วาสนา จุฬานันท์ (2540) ให้ความหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการ ในการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารโดยไม่จำกัดจำนวนโดยใช้วัสดุบันทึกในรูปแบบที่ใช้คอมพิวเตอร์ สามารถอ่านได้ เช่น อยู่ในเทปแม่เหล็ก แผ่นเลเซอร์หรือซีดีรอม ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวพันไปถึงระบบสื่อสารที่มีการทำให้ข้อมูลเชื่อมต่อกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

ชุมพล ศฤงคารศิริ (2540) ให้ความหมายเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า หมายถึง เทคโนโลยีที่ประกอบขึ้นด้วย ระบบจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ระบบสื่อสารโทรคมนาคม และอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ ที่มีการวางแผน จัดการและใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ทวีศักดิ์ ก่ออนันตกุล (2541) ให้ความหมายว่าเป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการติดต่อเชื่อมโยง การจัดหา จัดเก็บ จัดการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือ สารสนเทศให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบของสื่อต่าง ๆ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งประกอบด้วย เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การสื่อสารโทรคมนาคม และเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูล ข่าวสารมาใช้

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมและเป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานสารสนเทศ ตั้งแต่การแสวงหา การวิเคราะห์ การประมวลผล การจัดการ การจัดเก็บ การเรียกใช้การแลกเปลี่ยนและเผยแพร่สารสนเทศด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของภาพ เสียง ตัวอักษร หรือภาพเคลื่อนไหว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้อง ความแม่นยำและความรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์ และสามารถเชื่อมต่อสารสนเทศถึงกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

4.2 ประเภทของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ครรชิต มัลลียงศ์ (2540) ได้จัดประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในงานต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะในงานบริหาร ทั้งหมดนี้เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องจักรที่มีในอดีต โดยเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วยสาขาที่มีความสำคัญ สามารถแบ่งเป็นสาขาต่าง ๆ ดังนี้คือ

1) เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ระบบคอมพิวเตอร์ทั้งใหญ่และน้อย ประกอบด้วย ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ เป็นเครื่องที่พัฒนาขึ้นได้ด้วยความรู้ทางทฤษฎี และทาง

ภาคปฏิบัติ ทางด้านไมโครอิเล็กทรอนิกส์ สามารถย่อวงจรนับล้านวงจรลงบนแผ่นวงจร หรือชิปที่มีขนาดเล็กเพียงหนึ่งตารางเซนติเมตร ความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นมาจากความก้าวหน้าด้านคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดการประยุกต์เพื่อใช้งานการบริหารด้วย

2) เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น โทรสาร โทรศัพท์ ไปจนถึงการสื่อสารผ่านดาวเทียม เทคโนโลยีสื่อสารคมนาคม มีความสำคัญต่อโลก ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในงานบริหารคอมพิวเตอร์สามารถส่งข้อมูลสารสนเทศ จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ได้อย่างรวดเร็ว หากมีเพียงคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียวทำให้การประยุกต์คอมพิวเตอร์ก็ไม่ขยายตัว กว้างขวางและมีประโยชน์มากเท่าที่เห็น ระบบสื่อสารโทรคมนาคมเมื่อนำมาใช้ร่วมกับคอมพิวเตอร์ได้ เกิดเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทำให้คอมพิวเตอร์เชื่อมโยงถึงกันสามารถทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล กันและทำให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารอย่างมหาศาล เช่น ระบบการประชุม ทางไกล การส่งข่าวสาร ทางโทรสาร การใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นต้น

3) ระบบสำนักงาน หมายถึง อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในสำนักงาน เช่น เครื่อง พิมพ์ดีด เครื่องพิมพ์ต่างๆ เครื่องถ่ายเอกสาร โทรสาร อุปกรณ์เหล่านี้ช่วยงานในด้านที่ เกี่ยวข้องกับ การพิมพ์

4) เอกสารต่าง ๆ ปัจจุบันมีความสะดวกมากยิ่งขึ้นเมื่อมีการนำเอาวงจรของ คอมพิวเตอร์มาผนวกเข้าด้วยกัน ทำให้สำนักงานในปัจจุบันกลายเป็นสำนักงานอัตโนมัติ

5) ระบบสำนักงานอัตโนมัติ หมายถึง อุปกรณ์อัตโนมัติที่นำมาใช้ในงานต่าง ๆ หลาก ประเภท เช่น เครื่องจักรอัตโนมัติ ระบบนี้ใช้หลักการ Feedback มี Censor สำหรับรับข้อมูล เกี่ยวกับ การดำเนินการของข้อมูล หรือระบบจากนั้นนำข้อมูลมาเปรียบเทียบว่าการดำเนินงานนั้น เป็นไปตามแผนและตรงเป้าหมายหรือไม่ ระบบอัตโนมัติเป็นระบบที่มาก่อนระบบคอมพิวเตอร์แต่พอนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องควบคุมการทำงานของเครื่องมือและระบบมากขึ้นทำให้ระบบ อัตโนมัติก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เช่น ระบบหุ่นยนต์ที่ใช้ในงานต่าง ๆ

ปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้ในงานอย่างกว้างขวางจนส่งผล ให้เกิดเทคโนโลยีสารสนเทศย่อยหลายสาขาและสามารถใช้ในการบริหารการศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย

- 1) ระบบสารสนเทศ ใช้ประโยชน์ในระบบข้อมูลเพื่อการบริหารในด้านต่าง ๆ
- 2) ระบบสารสนเทศโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วย ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน
- 3) ระบบสื่อประสม ใช้ประโยชน์ในงานประชาสัมพันธ์ งานนันทนาการ
- 4) ระบบฐานข้อมูล ใช้ประโยชน์ในการเก็บเป็นฐานข้อมูลในการสืบค้นข้อมูล
- 5) ระบบอินเทอร์เน็ต ใช้ประโยชน์ในการโทรคมนาคม สื่อสารระดับ

อุดมศึกษา

4.3 ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันพอสรุปได้ดังนี้

1) ชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับสารสนเทศต่างๆ มากมาย การอยู่ ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์ทำให้ต้องเสียเวลาในการสื่อสารถึงกัน ต้องติดต่อและทำงานหลายสิ่ง หลายอย่างร่วมกัน สมองของเราต้องจดจำสิ่งต่างๆ ไว้มากมายต้องจดจำรายชื่อผู้ที่เราเกี่ยวข้องกับ

จดจำข้อมูลต่างๆ ไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในภายหลัง สังคมจึงต้องการความเป็นระบบที่มีรูปแบบชัดเจน เช่น การกำหนดเลขบ้าน ชื่อถนน อำเภอ จังหวัด ทำให้สามารถติดต่อส่งจดหมายถึงกันได้เลขบ้านเป็นสารสนเทศอย่างหนึ่งที่ใช้งานกันอยู่เพื่อให้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เป็นระบบมากขึ้น จึงมีการจัดการสารสนเทศ เหล่านั้นในลักษณะเชิงระบบ เช่น ระบบทะเบียนราษฎรมีการใช้เลขประจำตัวประชาชน ซึ่งมีเลขรหัส 13 ตัว แต่ละตัวจะมีความหมายเพื่อใช้ในการตรวจสอบ เช่น แบ่งตามประเภทตามถิ่นที่อยู่ การเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลก็ต้องมีการลงทะเบียน การสร้างเวชระเบียน ระบบเสียภาษีก็มีการสร้างรหัสประจำตัวผู้เสียภาษี นอกจากนี้มีการจดทะเบียนรถยนต์ทะเบียนการค้า ทะเบียน โรงงาน ฯลฯ

2) การใช้สารสนเทศเกี่ยวข้องกับทุกคน การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีความจำเป็น ปัจจุบันเราใช้จ่ายเงินซื้อสินค้าด้วยบัตรเครดิต เบิกเงินด้วยบัตรเอทีเอ็ม การโอนย้ายข้อมูลในลักษณะอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวข้องกับเรามากขึ้น

3) เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเทคโนโลยีแห่งศตวรรษนี้ที่ใช้ในการจัดเก็บรวบรวม ข้อมูลจำนวนมากได้รับการบันทึกไว้ในรูปแบบที่ให้เครื่องจักรอ่านได้เช่น อยู่ในแถบบันทึก ไว้ในรูปแบบที่ให้เครื่องจักรอ่านได้ เช่น อยู่ในแถบบันทึก แผ่นบันทึก แผ่นซีดีรอม ดังจะเห็นเอกสารหรือหนังสือหรือสารานุกรมบรรจุในแผ่นซีดีรอม หนังสือทั้งตู้อาจเก็บในแผ่นซีดีรอมเพียงแผ่นเดียว

4) การสื่อสารข้อมูลที่เห็นเด่นชัดขณะนี้และกำลังมีบทบาทมากอย่างหนึ่งคือไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งคือการส่งข้อความถึงกันโดยผ่านคอมพิวเตอร์ กล่าวคือผู้ใช้นั่งอยู่หน้าจอภาพ พิมพ์ข้อความเป้าหมายหรือเอกสาร พิมพ์เลขที่อยู่ของไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้รับแล้ว ส่งผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ผู้รับก็สามารถเปิดคอมพิวเตอร์ของผู้รับเพื่อค้นหาจดหมายได้ และสามารถตอบโต้กลับได้ทันที

5) การจัดการข้อมูลด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ทำได้สะดวกไมโครคอมพิวเตอร์จึงเป็นที่นิยมสำหรับการจัดการข้อมูลในยุคปัจจุบัน ขณะเดียวกันไมโครคอมพิวเตอร์ก็มีราคาลดลง และมีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น จึงเชื่อแน่ว่าบทบาทของการจัดการข้อมูลในชีวิตประจำวันจะเพิ่มมากขึ้นต่อไป

6) โครงสร้างและรูปแบบของข้อมูลที่ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์เป็นโครงสร้างที่จะต้องมีความชัดเจนและแน่นอน การจัดการข้อมูลจึงต้องมีข้อตกลงเฉพาะ เช่น การกำหนดรหัสเพื่อใช้แยกแยะข้อมูลรหัสจึงมีความสำคัญ เพราะคอมพิวเตอร์สามารถแยกแยะข้อมูลด้วยรหัสได้ง่าย ลองนึกว่าหากมีข้อมูลจำนวนมากแล้วให้คอมพิวเตอร์ค้นหา โดยค้นหาตั้งแต่หน้าแรกเป็นต้นไป การดำเนินการเช่นนี้จะค้นหาเจอไม่ทันต่อความต้องการการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลจึงต้องมีการกำหนดเลขรหัส เช่น รหัสประจำตัวประชาชน รหัสเลขคนไข้ รหัสทะเบียนรถยนต์ ทะเบียนใบขับขี่ เป็นต้น การจัดการในลักษณะนี้จึงต้องมีการสร้างระบบเพื่อความเหมาะสมกับการทำงานของคอมพิวเตอร์เป็นสำคัญ

7) ข้อเด่นของการประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์นอกจากในเรื่องความเร็วและความแม่นยำแล้วยังเป็นเรื่องของการคัดลอกและแจกจ่ายข้อมูลไปยังผู้ใช้ได้สะดวกข้อมูลที่เก็บในรูปแบบสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์สามารถเปลี่ยนถ่ายระหว่างตัวกลางได้ง่าย เช่น การสำเนาระหว่างแถบบันทึกข้อมูลทำสำเร็จได้ในเวลาไม่นาน

8) ด้วยความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมในยุคของสารสนเทศ การปรับตัวของสังคมจึงต้องเกิดขึ้นประเทศที่เจริญแล้วประชากรส่วนใหญ่จะอยู่กับเครื่องจักรเครื่องมือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ มีเครือข่ายการให้บริการใหม่ๆ เพิ่มขึ้นหลายอย่างขณะที่เราอยู่บ้านอาจใช้โทรศัพท์ติดต่อเข้าระบบเครือข่ายการให้บริการใหม่ เพิ่มขึ้นมาหลายอย่าง ขณะที่เราอยู่บ้านอาจใช้โทรศัพท์ติดต่อเข้าระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) เพื่อขอดูราคาสินค้า ขอดูข่าวเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ ข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเมืองอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา นอกจากนี้ยังมีระบบการสั่งซื้อของผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์แม่บ้านใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัวที่บ้านต่อเชื่อมผ่านเครือข่ายสายโทรศัพท์ไปยังห้างสรรพสินค้า เพื่อเปิดดูรายการสินค้าและราคา แม่บ้านสามารถสั่งซื้อได้เมื่อต้องการ

9) บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศที่กำลังเปลี่ยนแปลงสังคมนี้เอง ผลักดันให้เราต้องศึกษาหาความรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้กระทรวงศึกษาธิการได้เพิ่มเติมหลักสูตรเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เข้าไปในหลักสูตรมัธยมศึกษาหลายรายวิชา โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนของชาติได้มีโอกาสเรียนรู้เทคโนโลยีเหล่านี้หากไม่หาทางปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและเรียนรู้ให้เข้าใจ เพื่อให้มีการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม เราจะตกเป็นทาสของเทคโนโลยี เราจะเป็นเพียงผู้ใช้ที่ต้องเสียเงินตราให้ต่างประเทศอีกมากมาย

4.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้หมายถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ มาใช้ในกระบวนการจัดการในสถานศึกษา ประกอบด้วยที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตและรวมถึงโทรศัพท์ เครื่องเล่นวีซีดี วีดีโอ วิทยู เทปเสียง การบูรณาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์การกระจายเสียง และโทรศัพท์เข้าด้วยกัน ช่วยให้การดำเนินงานการสื่อสาร เป็นไปได้ง่าย โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วีดีโอ และเครื่องเสียง สามารถเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การใช้ซอฟต์แวร์ ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นในการนำมาใช้ในกระบวนการศึกษาด้วยเหตุผลดังนี้

1) ความเจริญอย่างรวดเร็วทางด้านวิชาการ วิทยาการใหม่ๆ และสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ได้ถูกค้นคิดประดิษฐ์ขึ้นมาใช้ในสังคมมากมาย ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวทางด้านหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ เหมาะสมกับสถานการณ์เข้ามาช่วย เช่น การเสนอข้อมูลทางวิชาการ โดยเทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ ไมโครฟอร์ม และแผ่นเลเซอร์การแนะนำการเรียนโดย ระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากพัฒนาการทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่งผลต่อการดำรงชีวิต การปรับตัวและพัฒนาการของนักเรียน จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ

3) ลักษณะสังคมข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคม ทำให้ข่าวสารทุกรูปแบบ คือ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กราฟฟิกและข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถถ่ายทอดและส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็ว สังคมในปัจจุบันและอนาคตจะเป็นสังคมที่ท่วมท้นด้วยกระแสข้อมูลและข่าวสาร

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามลักษณะการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐานด้านช่องทางและสื่อ ดังนี้ (นิคม ทาแดงและคันสนีย์ สังสรรค์อนันต์, 2553)

- 1) เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคม (E-Communication) ได้แก่ การสื่อสาร ผ่านดาวเทียม เครือข่ายกระจายสารโลกเครือข่ายเส้นใยนำแสง เครือข่ายคอมพิวเตอร์
- 2) ระบบการสอนผ่านจอภาพ (On Screen Interactive Instruction) ที่สำคัญ ได้แก่ การสอนด้วยคอมพิวเตอร์การสอนด้วยโทรทัศน์ ปฏิสัมพันธ์ การสอนด้วยการประชุมทางไกล การสอนด้วยเครือข่ายโลก
- 3) ระบบสื่อตามต้องการ (Media on Demand) เช่น สัญญาณภาพ เสียงและบทเรียน ตามต้องการ เป็นต้น
- 4) ระบบฐานความรู้ (Knowledge Based System) เป็นระบบที่พัฒนามาจากระบบ ฐานข้อมูล ซึ่งรวบรวมและจัดเรียงเนื้อหาข้อมูลตามลำดับที่ มีกฎเกณฑ์ตายตัวโดยใช้คำไข (Key word) เป็นตัวค้นและตัวเรียกข้อมูล ส่วนฐานความรู้จะจัดข้อมูลไว้หลากหลาย เช่น ตามประเภทของหลักสูตร ตามกลุ่มอายุของผู้ใช้ ตามประเภทของวัตถุประสงค์ของการใช้ เป็นต้น การทำงานของฐานความรู้จะต้องทำงานประสานกันอย่างน้อย 3 ระบบ ได้แก่ ระบบสื่อสาร ระบบสารสนเทศ และระบบเหตุผล เพื่อให้สามารถสืบค้น เรียกข้อมูลและความรู้ที่ตรงกับอายุความต้องการ วัตถุประสงค์ของการใช้ และปัญหาของผู้เรียกใช้

การศึกษาในยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (นิคม ทาแดงและคันสนีย์ สังสรรค์อนันต์, 2553)

- 1) การเรียนรู้คือชีวิต ชีวิตคือการเรียน กิจกรรมการเรียนรู้จะดำเนินไปตลอดชีวิต
- 2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ในชุมชนและทุกมุมโลก การเรียนรู้จะไม่จำกัดอยู่ในสถานที่อีกต่อไป
- 3) ประชาชนจะสามารถควบคุมระบบความรู้และเครื่องมือที่มีผลกระทบต่อชีวิต และสามารถเลือกเรียนรู้สิ่งที่ตนต้องการจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา จากแหล่งการเรียนรู้และสื่อประเภทต่างๆ
- 4) การศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระบวนการศึกษาจะต้องออกแบบ เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของปัจเจกบุคคล ผู้เรียนสามารถออกแบบระบบ การศึกษาของตนเองได้
- 5) ประชาชนในสังคมข้อมูลข่าวสารจะสามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนต้องการได้ตลอดเวลา และสถานที่ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันของตน
- 6) สาขาวิชาต่างๆ จะมีความสำคัญสำหรับแต่ละบุคคลแตกต่างกัน บุคคลจะเรียนได้ดี ที่สุดถ้ามีอิสระในการเลือกเรียนสิ่งที่มีความจำเป็นและตรงกับความต้องการของเขาเอง สังคมข้อมูลข่าวสารจะมีแหล่งบริการวิชาการและสารสนเทศหลากหลายทั้งเนื้อหาสาระและวิธีการ บุคคลสามารถเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดสำหรับตนเองได้

โดยสรุป ลักษณะของการศึกษาตามเจตนารมณ์ดังกล่าว จะเป็นการศึกษาตลอดชีวิตที่มีความยืดหยุ่นสูง สามารถตอบสนองต่อความต้องการ ความจำเป็นและความสนใจของปัจเจกบุคคล โดยเป็นการศึกษาผ่านทางเครือข่ายโทรคมนาคมที่เชื่อมโยงทั่วโลก การจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องจัดให้มีความลื่นไหล สามารถถ่ายโอนผลการเรียนระหว่างกันได้และเป็นการศึกษาตลอดชีวิต กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งคนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ในยุคสังคมข้อมูลข่าวสารระบบการศึกษาจะต้องเป็นระบบเปิดให้อิสระภาพ ความเสมอภาค และตอบสนองต่อความต้องการ ความถนัดและขีดความสามารถของผู้เรียนรัฐต้องจัดโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่องทางและสื่อโทรคมนาคมเพื่อการศึกษาและรัฐต้องส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาตลอดทั้งประชาชนให้มีขีดความสามารถในการผลิตและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้และการศึกษาตลอดชีวิต

5. ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) มีพื้นฐานแนวคิดมาจากภาคธุรกิจเกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ เป็นการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์โดยอธิบายว่า การอุปมาที่เปรียบเทียบให้โรงเรียนเป็นองค์กรนั้น น่าจะไม่เหมาะสมและถูกต้อง แท้จริงแล้วโรงเรียน ความเป็นชุมชนมากกว่าความเป็นองค์กรซึ่งความเป็นองค์กรกับชุมชนมีความแตกต่างกัน ความเป็นชุมชนจะยึดโยงภายในต่อกันด้วยค่านิยม แนวคิด และความผูกพันร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิก ซึ่งเป็นแนวคิดตรงกันข้ามกับ ความเป็นองค์กรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในลักษณะที่ยึดตามระดับลดหลั่นกันลงมา มีกลไกการควบคุมและมีโครงสร้างแบบตั้งตัวที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจเป็นหลัก ในขณะที่ชุมชนจะใช้อิทธิพลที่เกิดจากการมีค่านิยมและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเชิงวิชาชีพที่มีความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการและยึดหลักต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แบบผนึกกำลังกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้องค์กรยังทำให้เกิดคุณลักษณะบางอย่างขึ้น เช่น ลดความเป็นกันเองต่อกันลงมีความเป็นราชการมากขึ้นและถูกควบคุมจากภายนอกให้ต้องรักษาสถานภาพเดิมของหน่วยงานไว้ จึงเห็นว่าถ้ามองโรงเรียนในฐานะแบบองค์กรดังกล่าวแล้วก็จะทำให้โรงเรียนมีความเป็นแบบทางการที่สร้างความรู้สึกห่างระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้น มีกลไกที่บังคับควบคุมมากมายและมักมีจุดเน้นในเรื่องที่เป็นงานด้านเทคนิคเป็นหลัก ในทางตรงข้ามถ้ายอมรับว่าโรงเรียนมีฐานะแบบที่เป็นชุมชนแล้วบรรยากาศที่ตามมาก็คือสมาชิกมีความผูกพันต่อกันด้วยวัตถุประสงค์ร่วมมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนมและเกิดการร่วมสร้างบรรยากาศที่ทุกคนแสดงออกถึงความห่วงหาอาทรต่อกันและช่วยดูแลและสวัสดิภาพร่วมกัน (Sergiovanni, 2009)

5.1 ความหมายของความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ ดังนี้

ฮอร์ด (Hord, 1997) อธิบายว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการร่วมกันของครูหรือเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อนำไปพัฒนางานในหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพ

เซอร์จิโอวันนี (Sergiovanni, 2009) อธิบายว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC มีวรรณกรรมทางการศึกษาจากการวิจัยหรือโครงการศึกษาต่างๆ สามารถ เรียบเรียงสรุปเป็น ความหมายของ PLC คือ การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหารและนักการศึกษาใน โรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิจารณ์ พานิช (2555) อธิบายว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพว่า เป็นการรวมกลุ่มกันของครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน มีการทำกิจกรรม ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกัน เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวหรือพัฒนาตนเอง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) อธิบายว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมกลุ่มกันของครูเพื่อเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลายเพื่อสร้างนวัตกรรมร่วมกัน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552) อธิบายว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือการที่ครู อาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดย สร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) อธิบายว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคือ การที่กลุ่มคน ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียนที่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีการปรับ โครงสร้างหรือหลักสูตรที่ให้ความสำคัญแก่การสร้างสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ ทั้งด้านกายภาพและ สังคม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่เรียน ในด้านการบริหารการศึกษาดูแลต้อง รับผิดชอบสร้างสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกับ บุคคลและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งบุคคลในชุมชน ได้แก่ ครู อาจารย์ ผู้บริหาร บุคคลทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การปฏิบัติตนใน การร่วมมือร่วมใจกันของครู ผู้บริหารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาให้เป็นสถาบันการศึกษาของสังคมที่มีคุณภาพมั่นคงและยั่งยืนอย่างต่อเนื่องตลอดไป

5.2 การแบ่งระดับของความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC

ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สามารถแบ่งระดับได้ 3 ระดับ คือ ระดับ สถานศึกษา ระดับเครือข่ายและระดับชาติ โดย แต่ละลักษณะจะแบ่ง ตามระดับของความเป็น PLC ย่อย ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1) ระดับสถานศึกษา (School Level) คือ PLC ที่ขับเคลื่อนในบริบทสถานศึกษา หรือ โรงเรียน สามารถแบ่งได้ 3 ระดับย่อย

1.1) ระดับนักเรียน (Student Level) ซึ่งนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและร่วมมือให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นจากครูและเพื่อนนักเรียนอื่นให้ทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบที่สมเหตุสมผล สำหรับตน นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้

1.2) ระดับผู้ประกอบการวิชาชีพ (Professional Level) ประกอบด้วยครูผู้สอนและผู้บริหารของโรงเรียนโดยใช้ฐานของ “ชุมชนแห่งวิชาชีพ” เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของชุมชน จึงเรียกว่า “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกคนในโรงเรียนร่วมกันพิจารณา ทบทวนเรื่องนโยบาย การปฏิบัติและกระบวนการบริหารจัดการต่างๆ ของโรงเรียนใหม่อีกครั้ง โดยยึดหลักในการปรับปรุงแก้ไขสิ่งเหล่านี้เพื่อให้สามารถบริการด้านการเรียนรู้แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทั้งเพื่อให้การปรับปรุงแก้ไข ดังกล่าวนำมาสู่การสนับสนุนการปฏิบัติงานวิชาชีพของครูผู้สอนและผู้บริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิผลสูงยิ่งขึ้น มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ดีต่อกันของทุกฝ่าย

1.3) ระดับการเรียนรู้ของชุมชน (Learning Community Level) ครอบคลุมถึงผู้ปกครอง สมาชิกชุมชนและผู้นำชุมชน โดยบุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีส่วนร่วมเข้ามาร่วมสร้างและผลักดัน วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย กล่าวคือ ผู้ปกครอง ผู้อาวุโสในชุมชน ตลอดจนสถาบันต่างๆ ของชุมชนเหล่านี้ ต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเป้าหมายการเรียนรู้ของชุมชนและสถานศึกษา กล่าวคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทางการศึกษาได้โดยการให้การดูแลแนะนำการเรียนที่บ้านของนักเรียน รวมทั้งให้การสนับสนุน แก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ให้แก่บุตรหลานของตน ผู้อาวุโสในชุมชนสามารถเป็น อาสาสมัคร ถ่ายทอดความรู้

2) ระดับกลุ่มเครือข่าย (Network Level) คือ PLC ที่ขับเคลื่อนในลักษณะการรวมตัวกัน ของกลุ่มวิชาชีพจากองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่มุ่งมั่นร่วมกันสร้างชุมชนเครือข่ายภายใต้วัตถุประสงค์ร่วม คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์และพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน อาจมีเป้าหมายที่เป็นแนวคิดร่วมกันอย่างชัดเจน สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

2.1) กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน คือ การตกลงร่วมมือกันในการพัฒนา วิชาชีพครูระหว่างสถาบัน โดยมองว่าการร่วมมือกันของสถาบันต่างๆ จะทำให้เกิดพลังการขับเคลื่อนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ การแลกเปลี่ยน หรือร่วมลงทุนด้านทรัพยากรและการเกื้อหนุนเป็นกัลยาณมิตรคอยสะท้อนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน กรณีตัวอย่างเช่น กรณี ศึกษาการจัด PLC เป็นกลุ่มของโรงเรียนในประเทศสิงคโปร์ เพื่อร่วมพัฒนาแลกเปลี่ยนและสะท้อนร่วมกันทางวิชาชีพ เป็นต้น

2.2) กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือของสมาชิกวิชาชีพครู คือ การจัดพื้นที่เปิดกว้างให้สมาชิกวิชาชีพครูที่มีอุดมการณ์ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ สมาชิกที่รวมตัวกันไม่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับสังกัด แต่จะตั้งอยู่บนความมุ่งมั่น สมครใจ ใช้อุดมการณ์ร่วมเป็นหลักในการรวมกันเป็น PLC กรณีตัวอย่าง เช่น PLC ครูเพื่อศิษย์ ของมูลนิธิสิดดริสตุชดีวังก์ (มสส.) ที่สร้างพื้นที่ส่วนกลางสำหรับวิชาชีพครูให้จับมือร่วมกันเป็นภาคร่วมพัฒนา “ครูเพื่อศิษย์” มุ่งสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่ของประเทศ

3) ระดับชาติ (The National Level) คือ PLC ที่เกิดขึ้น โดยนโยบายของรัฐที่มุ่งจัด เครือข่าย PLC ของชาติเพื่อขับเคลื่อน การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของวิชาชีพ โดยความร่วมมือของ สถานศึกษาและครู ที่ผนึกกำลังร่วมกันพัฒนาวิชาชีพภายใต้การสนับสนุนของรัฐ ดังกรณีตัวอย่าง นโยบาย วิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ (MOE) รัฐจัดให้มี PLC ชาติสิงคโปร์เพื่อมุ่งหวังขับเคลื่อนแนวคิด “สอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก” (Teach Less, Learn more) ให้เกิด ผลสำเร็จ เป็นต้น

5.3 องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) PLC ในระดับสถานศึกษาหรือระดับผู้ประกอบการวิชาชีพ นำเสนอเป็นองค์ประกอบของ PLC ที่มาจากข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์จากเอกสารทั้งในประเทศ ไทยและต่างประเทศนำเสนอเป็น 6 องค์ประกอบของ PLC ในบริบทสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ร่วมที่ร่วมแรงร่วมใจ ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร และโครงสร้างสนับสนุนชุมชนนำเสนอจาก การสังเคราะห์แนวคิดต่างๆ และรายละเอียดต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) วิสัยทัศน์ร่วมเป็นการมองเห็น ภาพ เป้าหมาย ทิศทาง เส้นทางและสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง เป็นเสมือนเข็มทิศในการขับเคลื่อน PLC ที่มี ทิศทางร่วมกันโดยมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน คือพัฒนาการเรียนรู้อย่างผู้เรียนเป็น ภาพความสำเร็จที่มุ่งหวังในการนำทางร่วมกัน อาจเป็นการมองเริ่มจากผู้นำหรือกลุ่มผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทำหน้าที่เหนี่ยวนำให้ผู้ร่วมงานเห็นวิสัยทัศน์นั้นร่วมกันหรือการมองเห็นจากแต่ละปัจเจกที่มีวิสัยทัศน์ เห็นในสิ่งเดียวกัน วิสัยทัศน์ร่วมมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ (4 Shared) มีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

1) การเห็นภาพและทิศทางร่วม (Shared Vision) จากภาพความเชื่อมโยงให้ เห็นภาพความสำเร็จร่วมกันถึงทิศทางสำคัญของการทำงานแบบมอง “เห็นภาพเดียวกัน”

2) เป้าหมายร่วม (Shared Goals) เป็นทั้งเป้าหมาย ปลายทาง ระหว่างทาง และเป้าหมายชีวิตของสมาชิกแต่ละคนที่สัมพันธ์กันกับเป้าหมายร่วมของชุมชนการเรียนรู้ฯ ซึ่งเป็น ความเชื่อมโยงให้เห็นถึงทิศทางและเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะเป้าหมายสำคัญคือ พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) คุณค่าร่วม (Shared Values) เป็นการเห็นทั้งภาพเป้าหมายและที่สำคัญเมื่อ เห็นภาพความเชื่อมโยงแล้ว ภาพดังกล่าวมีอิทธิพลกับการตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและของงานจน เชื่อมโยงเป็นความหมายของงานที่เกิดจากการตระหนักของสมาชิกใน PLC จนเกิดเป็นพันธะสัญญา ร่วมกัน หลอมรวมเป็น “คุณค่าร่วม” ซึ่งเป็นชุมพลังสำคัญที่จะเกิดพลังในการไหลรวมกันทำงานในเชิง อุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน

4) ภารกิจร่วม (Shared Mission) เป็นพันธกิจแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายร่วม รวมถึงการเรียนรู้ของครูในทุกๆ ภารกิจ สิ่งสำคัญคือ การปฏิรูปการ เรียนรู้ที่มุ่งการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ โดยการเริ่มจากการรับผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อศิษย์ร่วมกันของครู

องค์ประกอบที่ 2 ทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) ทีมร่วมแรง ร่วมใจเป็นการพัฒนามาจากกลุ่มที่ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมี

วิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและพันธกิจร่วมกัน รวมกันด้วยใจจนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ของทีมและการเรียนรู้ของครู บนพื้นฐานงานที่มีลักษณะต้องมีการคิดร่วมกันวางแผนร่วมกัน ความเข้าใจร่วมกัน ข้อตกลงร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน แนวปฏิบัติร่วมกัน การประเมินผลร่วมกันและการรับผิดชอบร่วมกัน จากสถานการณ์ที่งานจริงถือเป็นโจทย์ร่วม ให้เห็นและรู้เหตุปัจจัย กลไกในการทำงานซึ่งกันและกันแบบละวางตัวตนให้มากที่สุด จนเห็นและรู้ความสามารถของแต่ละคนร่วมกันเห็นและรับรู้ถึงความรู้สึกร่วมกันในการทำงานจนเกิดประสบการณ์หรือความสามารถในการทำงานและพลังในการร่วมเรียนรู้ ร่วมพัฒนาบนพื้นฐานของพันธะร่วมกันที่เน้นความสมัครใจและการสื่อสารที่มีคุณภาพบนพื้นฐานการรับฟังและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามการที่ PLC เน้นการขับเคลื่อน ด้วยการทำงานแบบทีมร่วมแรงร่วมใจที่ทำให้ลงมือทำและเรียนรู้ไปด้วยกันด้วยใจ อย่างสร้างสรรค์ต่อเนืองนั้น ซึ่งมีลักษณะพิเศษของการรวมตัวที่เหนียวแน่นจากภายในนั่นคือการเป็นกัลยาณมิตร ทำให้เกิดทีมใน PLC อยู่ร่วมกันด้วยความสัมพันธ์ที่ต่างช่วยเหลือเกื้อกูลดูแลซึ่งกัน จึงทำให้การทำงานเต็มไปด้วยบรรยากาศที่มีความสุขไม่โดดเดี่ยว ซึ่งรูปแบบของทีมจะมีเป็นเช่นไรนั้นขึ้นอยู่กับเป้าประสงค์หรือพันธกิจในการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ เช่น ทีมร่วม สอน ทีมเรียนรู้ และกลุ่มเรียนรู้ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) ภาวะผู้นำร่วมใน PLC มีนัยสำคัญของการผู้นำร่วม 2 ลักษณะสำคัญ คือ ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วม และภาวะผู้นำร่วมกัน ให้เป็น PLC ที่ขับเคลื่อนด้วยการนำร่วมกัน รายละเอียดดังนี้

1) ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วมเป็นผู้นำที่สามารถทำให้สมาชิกใน PLC เกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและวิชาชีพ จนสมาชิกเกิดภาวะผู้นำในตนเองและเป็นผู้นำร่วมขับเคลื่อน PLC ได้โดยมีผลมาจากการเสริมพลังอำนาจจากผู้นำทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะการเป็นผู้นำที่เริ่มจากตนเองก่อนด้วยการลงมือทำงาน อย่างตระหนักรู้และใส่ใจให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงานทุกๆ คนจนเป็นแบบที่มีพลังเหนียวนำไปให้ผู้ร่วมงานมีแรงบันดาลใจและมีความสุขกับการทำงานด้วยกันอย่างวิสัยทัศน์ร่วม รวมถึงการนำแบบไม่นำโดยทำหน้าที่ผู้สนับสนุนและเปิดโอกาสให้สมาชิกเติบโตด้วยการสร้างความเป็นผู้นำร่วม ผู้นำที่จะสามารถสร้างให้เกิดการนำร่วมดังกล่าวควรมีคุณลักษณะสำคัญ ดังนี้ มีความสามารถในการลงมือทำงานร่วมกัน การเข้าไปอยู่ในความรู้สึกของผู้อื่นได้ การตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตากรุณา การคอยดูแลช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน การโค้ชผู้ร่วมงานได้ การสร้างมนต์ทัศน์ การมีวิสัยทัศน์การมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทต่อการเติบโตของผู้อื่น เป็นต้น

2) ภาวะผู้นำร่วมกัน เป็นผู้นำร่วมกันของสมาชิก PLC ด้วยการกระจายอำนาจเพิ่มพลังอำนาจซึ่งกันและกันให้สมาชิก มีภาวะผู้นำเพิ่มขึ้นจนเกิดเป็น “ผู้นำร่วมของครู” ในการขับเคลื่อน PLC มุ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักแนวทางบริหารจัดการร่วม การสนับสนุน การกระจายอำนาจ การสร้างแรงบันดาลใจของครู โดยครูเป็นผู้ลงมือกระทำหรือครูทำหน้าที่ เป็น “ประธาน” เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ไม่ใช่ “กรรม” หรือ ผู้ถูกกระทำและผู้ถูกให้กระทำ ซึ่งผู้นำร่วมจะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อมีบรรยากาศส่งเสริมให้ครูสามารถแสดงออกด้วยความเต็มใจ อิสระ ปราศจากอำนาจครอบงำที่ขาดความเคารพในวิชาชีพ แต่ยึดถือปฏิบัติร่วมกันใน PLC นั่นคือ “อำนาจทางวิชาชีพ” เป็นอำนาจเชิงคุณธรรมที่มีข้อปฏิบัติที่มาจากเกณฑ์และ

มาตรฐานที่เห็นพ้อง ตรงกันหรือกำหนดร่วมกันเพื่อยึดถือเป็นแนวทางร่วมกันของผู้ประกอบวิชาชีพครูทั้งหลายใน PLC

กล่าวโดยสรุป คือ ภาวะผู้นำร่วมตั้งที่กล่าวมามีหัวใจสำคัญคือนำการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของแต่ละคน ทั้งสมาชิกและผู้นำโดยตำแหน่งเมื่อใดที่บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาชีพและชีวิตจนเกิดพลังการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความสุขในวิชาชีพของตนเองและผู้อื่น ภาวะผู้นำร่วมจะเกิดผลต่อความเป็น PLC

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (Professional learning and development) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพใน PLC มีจุดเน้นสำคัญ 2 ด้าน คือ การเรียนรู้เพื่อ พัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้เพื่อจิต วิญญาณความเป็นครู รายละเอียดดังนี้

1) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ หัวใจสำคัญการเรียนรู้บนพื้นฐานประสบการณ์ตรงในงานที่ลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกันของสมาชิกจะมีสัดส่วนการเรียนรู้มากกว่าการอบรมจากหน่วยงานภายนอก ตามคิดกรวยประสบการณ์(Cone of Experience) ยืนยันอย่างสอดคล้อง ว่าการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ได้มากที่สุด ด้วยบริบท PLC ที่มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม จึงทำให้การเรียนรู้จากโจทย์และสถานการณ์ที่ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการร่วมเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบทำให้บรรยากาศการพัฒนาวิชาชีพของครูรู้สึกไม่โดดเดี่ยว คอยสะท้อนการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถือเป็นพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันที่ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น สะท้อนการเรียนรู้ สนทนาสนทนา การเรียนรู้ สืบเสาะแสวงหา การ สร้างมนทัศน์ ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ การคิดเชิงระบบ การ สร้างองค์ความรู้ การเรียนรู้บนความเข้าใจการทำงานของสมองและการจัดการความรู้ เป็นต้น

2) การเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง จากข้างในหรือวุฒิภาวะความเป็นครู ให้เป็นครูที่สมบูรณ์โดยมีนัยยะสำคัญคือ การเรียนรู้ตนเอง การรู้จักตนเองของครู เพื่อที่จะเข้าใจมิติของผู้เรียนที่มากกว่าความรู้ แต่เป็นมิติของความเป็นมนุษย์ ความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อครูมีความเข้าใจธรรมชาติตนเองแล้วจึงสามารถมองเห็นธรรมชาติของศิษย์ตนเองอย่างถ่องแท้จนสามารถสอนหรือจัดการเรียนรู้โดยยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญได้ รวมถึงการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนที่ต้องอาศัยการตระหนักรู้ สติ การฟัง การใคร่ครวญ เป็นต้น จิตที่สามารถเรียนรู้และเป็นครูได้อย่างแท้จริงนั้นจะเป็นจิตที่เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา การกรุณาและความอ่อนน้อม เห็นศิษย์เป็นครู เห็นตนเองเป็นผู้เรียนผู้มีพลังเรียนรู้ในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้อย่างใคร่ครวญ และการฝึกสติ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของ PLC นั้นมีหัวใจสำคัญคือการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขของทีมเรียนรู้ เป็นบรรยากาศที่เปิดพื้นที่การเรียนรู้แบบนำตนเองของครูเพื่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ 5 ชุมชนกัลยาณมิตร (Caring community) กลุ่มคนที่อยู่ร่วมโดยมีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชน มีคุณลักษณะคือมุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข สุขทั้งการทำงานและการอยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบ “วัฒนธรรมแบบเปิดเผย” ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเป็นวิถีแห่งอิสรภาพและเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึก ปลอดภัยหรือปลอดภัย

การใช้อำนาจกดดัน บนพื้นฐานความไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน มีจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทรเป็นพลังเชิงคุณธรรม คุณงามความดีที่สมาชิก ร่วมกันทำงานแบบอุทิศตนเพื่อวิชาชีพโดยมีเจตคติเชิงบวก ต่อการศึกษาและผู้เรียน PLCเป็นกลุ่มที่มีวิสัยทัศน์ต่อกัน เป็นกลุ่มที่เหนียวแน่นจากภายในใช้ความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการต่อกัน ทำให้ลดความโดดเดี่ยวระหว่าง ปฏิบัติงานสอนของครู เชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กันทั้งในเชิงวิชาชีพและชีวิต มีความศรัทธาร่วม อยู่ร่วมกันแบบ “สังฆะ” ถือศีลหรือหลักปฏิบัติร่วมกัน โดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุชิตา อุเบกขา เป็นชุมชนที่ยึดหลักวินัยเชิงบวก เชื่อมโยงการพัฒนา PLC ไปกับวิถีชีวิตตนเองและวิถีชีวิตชุมชนอันเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมฐานการพึ่งพาตนเอง มีบรรยากาศของ “วัฒนธรรมแบบเปิดเผย” ทุกคนมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นของตน เป็นวิถีแห่งอิสรภาพยึดความสามารถและสร้างพื้นที่ปลอดภัยใช้อำนาจกดดัน ดังกล่าวนี้อาจขยายกรอบให้กว้างขวางออกไปจนถึงเครือข่ายที่สัมพันธ์ กับชุมชนต่อไป

องค์ประกอบที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) โครงสร้างที่สนับสนุนการก่อเกิดและคงอยู่ของ PLC มีลักษณะ ดังนี้ ลดความเป็นองค์การที่ยึดวัฒนธรรมแบบราชการหันมาใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการแทนและเป็นวัฒนธรรมที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ การดำเนินการที่ต่อเนื่องและมุ่งความยั่งยืน จัดปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุนตามบริบทชุมชนมี โครงสร้างองค์การแบบไม่รวมศูนย์หรือโครงสร้างการปกครองตนเองของชุมชนเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างครู ผู้ปฏิบัติงานสอนกับฝ่ายบริหารให้น้อยลง มีการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นรูปแบบทีมงาน เป็นหลัก การจัดสรรปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการของ PLC เช่น เวลา วาระสถานที่ ขนาดชั้นเรียน วิทยุกำลังใจ ข้อมูลสารสนเทศและอื่นๆ ที่ตามความจำเป็นและบริบทของแต่ละชุมชน โดยเฉพาะการเอาใจใส่สิ่งแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีรูปแบบการสื่อสารด้วยใจเปิดกว้างให้พื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ของชุมชน เน้นความคล่องตัวในการดำเนินการจัดการกับเงื่อนไขความ แตกแยกและมีระบบ สารสนเทศของชุมชนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ

กล่าวโดยสรุปทั้ง 6 องค์ประกอบของ PLC ในบริบทสถานศึกษา กล่าวคือ เอกลักษณ์สำคัญของความเป็น PLC แสดงให้เห็นว่าความเป็น PLC จะทำให้ความเป็น “องค์กร” หรือ “โรงเรียน” มีความหมาย ที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ PLC ด้วยกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือที่ยึดเหนี่ยวกันด้วยวิสัยทัศน์ร่วม มุ่งการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพและชุมชนกัลยาณมิตร แสดงถึงการรวมพลังของครูและนักการศึกษาที่เป็นผู้นำ ร่วมกันทำงานร่วมกันแบบทีมร่วมแรงร่วมใจมุ่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพภายใต้โครงสร้างอำนาจทางวิชาชีพและอำนาจเชิงคุณธรรมที่มาจากกรร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมนำ ร่วมพัฒนาของครู ผู้บริหาร นักการศึกษาภายใน PLC ที่ส่งถึงผู้เกี่ยวข้องต่อไป

5.4 ประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา

ฮอร์ด (Hord, 1997) ได้ทำการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาที่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งวิชาชีพโดยใช้คำถามว่า สถานศึกษาดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากสถานศึกษาทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพและถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ได้ผลสรุปเป็นประเด็นย่อๆ ดังนี้

1) ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

- 1.1) ลดความรู้สึกลดเดี้ยวในงานสอนของครูลง
- 1.2) เพิ่มความรู้สึกรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแท้จริง
- 1.3) รู้สึกว่าต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนและร่วมกันรับผิดชอบเป็นกลุ่มต่อผลสำเร็จของนักเรียน
- 1.4) รู้สึกเกิดสิ่งที่เรียกว่า “พลังการเรียนรู้ (Powerful learning)” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งตนไม่เคยสังเกตหรือสนใจมาก่อน
- 1.5) เข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องทำการสอนได้แตกฉานยิ่งขึ้นและรู้ว่าตนเองควรแสดงบทบาท และพฤติกรรมการสอนอย่างไร จึงจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดตามเกณฑ์ที่คาดหวัง
- 1.6) รับทราบข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพของตนได้ตลอดเวลา ครูเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างแรงบันดาลใจต่อการ เรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนต่อไป
- 1.7) เพิ่มความพึงพอใจ เพิ่มขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานสูงขึ้นและลดอัตราการลาหยุดงาน น้อยลง
- 1.8) มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า
- 1.9) มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน
- 1.10) มีความประสงค์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบต่อปัจจัยพื้นฐานด้านต่างๆ

2) ประโยชน์ต่อนักเรียน

- 2.1) ลดอัตราการตกซ้ำชั้นและจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการสอนให้น้อยลง
- 2.2) อัตราการขาดเรียนลดลง
- 2.3) มีผลการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นเด่นชัด
- 2.4) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัดเมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า
- 2.5) มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกัน ลดลงชัดเจน

การที่จะให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องสร้างความตระหนักและให้มุมมองใหม่ต่อสาธารณชนและวงการวิชาชีพครูที่ต้องเน้นและเห็นคุณค่าของความจำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพยิ่งขึ้น ถ้าหากต้องการคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ดังที่มีผู้กล่าวว่า “ครูต้องเป็นบุคคลแรกที่ต้องเป็นนักเรียน (Teachers are the first learners)” โดยผ่านกระบวนการ

มีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนสูงตามไปด้วย นั่นคือความปรารถนาใฝ่ฝันของบุคคลฝ่ายที่มีอาจปฏิเสธได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ไพรวรรณ ดอนกระสินธุ์ (2561) ได้ศึกษาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองของครูและคุณภาพของผู้เรียน

กัญญาณัฐ คำจุมพล (2559) ได้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับสมรรถนะครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะส่วนมากของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (2) สมรรถนะหลัก (3) สมรรถนะประจำสายงาน 14 สมรรถนะ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูแต่ละศูนย์แตกต่างกันน้อย 2) ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมทางศาสนาของผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับความรับผิดชอบในหน้าที่ของผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับการศึกษาของครู ระดับการพัฒนาตนเองของครู ระดับการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมทางศาสนาของครู ระดับการประหยัดของครู ระดับความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูที่ส่งผลทางบวกต่อสมรรถนะครู

วาทัญญู ภูครองนา (2559) ได้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ผลวิจัยพบว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะ

ยุทธศาสตร์ แก้วดี (2558) ได้ศึกษาสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา 3 ด้าน 14 สมรรถนะ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันน้อย สมรรถนะครูแต่ละด้านต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทางบวก ระดับสมรรถนะครูส่งผลทางบวกต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนประถมศึกษา

กิงกาญจน์ ใจซื่อกุล (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มการพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำและความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

สมพร ญาณสูตร (2555) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตภาคใต้ฝั่งตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เกิดจาก การตัดสินใจร่วมกัน การแบ่งปันอำนาจและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่านิยมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการส่งเสริมความเป็นผู้นำ

จตุรรัตน์ พินิจมนตรี (2555) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองของครูตามรูปแบบมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูและคุณภาพของผู้เรียน

จินตนา ประกอบเลิศ (2555) ได้ศึกษาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนทรายทองวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการพัฒนาตนเอง

วิมล วิระมิงค์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักเรียนผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูมีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคุณภาพของผู้เรียน

พิมล วิเศษสังข์ (2554) ได้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อระดับการปฏิบัติของสถานศึกษาในองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู ส่งผลต่อสมรรถนะครู

อุบล สีนุโร (2554) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ในด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การพัฒนาตนเองของครูความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

แสงจันทร์ เพร็ดพราว (2552) วิจัยพบว่า ได้ศึกษารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

สุพจน์ วิเชียรศรี (2550) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารกับมาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองของครูมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานของครูและสมรรถนะครู

สมพร มโนรัตน์ (2550) ได้ศึกษาความตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์กับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

พิมพ์ิกา จันทไทย (2550) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียนและการพัฒนาตนเองของครู

2. งานวิจัยต่างประเทศ

โอคาฟอร์ (Okafor, 2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์การประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาสมรรถนะครู และการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นัสลัน (Naslund, 2015) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการพัฒนาตนเองกับตัวแปรอื่นๆ พบว่าการพัฒนาตนเองของครูมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียน การพัฒนาตนเองส่งผลต่อการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

คาเยตาโน (Cayetano, 2011) ได้ศึกษาความเป็นผู้นำของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สมรรถนะครูมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อันส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

พลมอร์ (Palmore, 2011) ได้ศึกษาเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการพัฒนาตนเองและการเสริมสร้างสมรรถนะของตนเอง

มิชชราและเคเรลิก (Mishra, and Kereluik, 2011) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและความรับผิดชอบ

โฮลเบิร์ต (Holbert, 2010 : 86 - 89) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานของครู ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองของครูให้ครูมีสมรรถนะที่สูงขึ้น และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูและนักเรียนมีความร่วมมือในการทำงานที่ดี นอกจากนี้ยังช่วยให้การดำเนินงานทางการศึกษาดีขึ้น

คอร์ชุน (Korschun, 2008) ได้ศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของบุคลากรส่งผลให้บุคลากรมีสมรรถนะที่สูงขึ้นและการทำงานมีประสิทธิภาพ

ทราวิส (Travis, 2008) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเป็นผู้นำงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ก้าวหน้าต่อเทคโนโลยี

พาร์ค (Park, 2007) ได้ศึกษาความรับผิดชอบต่อของชาวบอสเนียและโคโซโว ผลวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของบุคคลส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในการทำงานและสมรรถนะของบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมุติฐานของการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

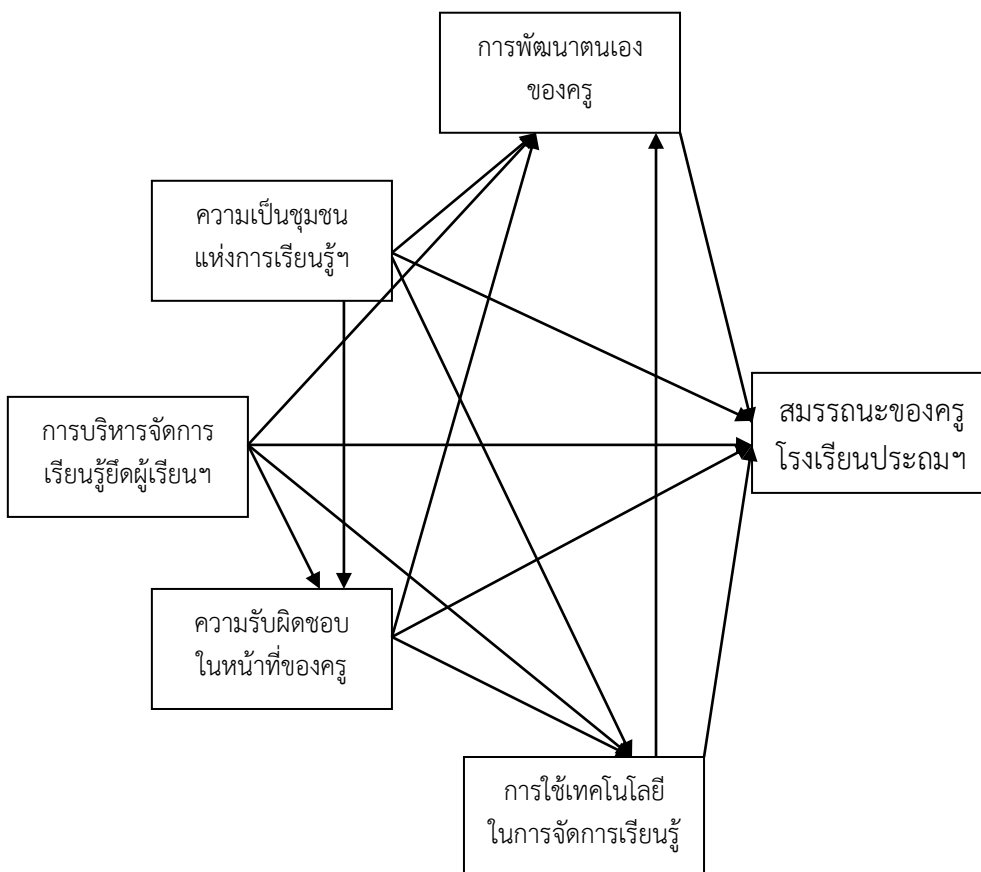
องค์ประกอบที่นำมาวัดระดับสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ผู้วิจัยนำข้อกำหนดสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ที่กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน

สำหรับตัวแปรต้นนั้นเวสเบอร์รี่ (Westbury, 2003) และสำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2539) ได้เสนอว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาควรเลือกตัวแปรต้นที่สามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาได้เป็นสำคัญตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1980) โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการวิจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครู ได้ตัวแปรต้น จำนวน 5 ตัวแปรดังนี้

- 1) การพัฒนาตนเองของครู
- 2) ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู
- 3) การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู
- 5) ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

2. สมมติฐานของการวิจัย

การพัฒนาตนเองของครู ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนส่งผลต่อสมรรถนะครู ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบสมมติฐานตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมาศึกษาขนาดเล็ก

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ จำนวน 1,714 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 324 โรงเรียน (คำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ใช้ความคลาดเคลื่อน 0.05)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูล 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 324 คน

4. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

ซึ่งดำเนินการสุ่ม ดังนี้ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2556 : 63)

4.1 สุ่มจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 324 โรงเรียน จากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 1,714 โรงเรียน ใน 17 เขตพื้นที่ กำหนดเขตพื้นที่ละ 19 โรงเรียน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ใช้กลุ่มตัวอย่าง 20 โรงเรียน (ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม)

4.3 สุ่มครั้งที่ 3 สุ่มจากครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 324 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน (ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
2. ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 2.1 การพัฒนาตนเองของครู
 - 2.2 ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู
 - 2.3 การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.4 การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู
 - 2.5 ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรตาม ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการและนิยามศัพท์เฉพาะ

1.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยสร้างข้อคำถามแต่ละข้อให้สอดคล้องกับนิยามและองค์ประกอบของตัวแปรสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

1.3 กำหนดเนื้อหาของสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ 6 ด้าน ดังนี้

1.3.1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

1.3.2 การพัฒนาผู้เรียน

1.3.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน

1.3.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

1.3.5 ภาวะผู้นำครู

1.3.6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน

1.4 สร้างแบบประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ ดีเยี่ยม ดี ใช้ได้ ต้องได้รับการพัฒนาและจำเป็น ต้องได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง จำนวน 32 ข้อ

1.5 นำแบบประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ตลอดจนความชัดเจนของข้อความและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

1.5.1. ดร.ปัญญา หาแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37

1.5.2 ดร.นิพล อินนอก ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

1.5.3 ดร.วาทัญญู ภูครองนา อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษา โคราช

1.5.4 ดร. อุไรรัตน์ ทิพย์เนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขามหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

1.5.5 ดร.ยุทธศาสตร์ แก้วดี ผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุศรีนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

1.6 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 – 1.00

1.7 ปรับปรุงแก้ไขตามแบบประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

1.8 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้วยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson) โดยคัดเลือกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่า มีข้อที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.48 – 0.88

1.9 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยนำข้อที่เข้าเกณฑ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การแปลความหมายของคะแนนการประเมิน

นำคะแนนประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มารวมกัน เพื่อหาค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

4.50–5.00 หมายถึง ดีเด่น

3.50–4.49 หมายถึง ดีมาก

2.50–3.49 หมายถึง ดี

1.50–2.49 หมายถึง พอใช้

1.00–1.49 หมายถึง ปรับปรุง

2. เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรต้น

2.1 การพัฒนาตนเองของครู มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองของครูและนิยามศัพท์เฉพาะ

2.1.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยสร้างข้อคำถามแต่ละข้อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและองค์ประกอบของการพัฒนาตนเองของครู

2.1.3 สร้างแบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิกเอิร์ต (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 15 ข้อ

2.1.4 นำแบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ตลอดจนความชัดเจนของข้อความและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

2.1.4.1 ดร.ปัญญา หาแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 37

2.1.4.2 ดร.นิพล อินนอก ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 1

2.1.4.3 ดร.วาทัญญู ภูครองนา อาจารย์ประจำวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศูนย์การศึกษา โคราช

2.1.4.4 ดร. อุไรรัตน์ ทิพย์เนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขามหนองแขง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 6

2.1.4.5 ดร.ยุทศาสตร์ แก้วดี ผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุศรีนคร สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

2.1.5 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective
Congruence : IOC) ของแบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า
มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.1.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็ก ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน
35 คน

2.1.7 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครู
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้วยการใช้วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson) โดยคัดเลือกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่า
มีข้อที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.53 – 0.76

2.1.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยนำข้อที่เข้าเกณฑ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha
Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

การแปลความหมายของคะแนน

นำคะแนนการตอบของครูทุกคนมาเฉลี่ยเป็นดัชนีบ่งชี้ระดับการพัฒนาตนเองของ
ครูแล้วแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2556)

4.50–5.00 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองในระดับมากที่สุด

3.50–4.49 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองมาก

2.50–3.49 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองปานกลาง

1.50–2.49 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองน้อย

1.00–1.49 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองน้อยที่สุด

2.2 ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู และนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยสร้างข้อคำถามแต่ละข้อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและองค์ประกอบของความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู

2.2.3 สร้างแบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 15 ข้อ

2.2.4 นำแบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ตลอดจนความชัดเจนของข้อความและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

2.2.4.1 ดร.ปัญญา หาแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37

2.2.4.2 ดร.นิพล อินนอก ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2.2.4.3 ดร.วาทัญญู ภูครองนา อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษา โคราช

2.2.4.4 ดร. อุไรรัตน์ ทิพย์เนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขามหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6

2.2.4.5 ดร.ยุทธศาสตร์ แก้วดี ผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุศรีนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

2.2.5 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.2.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

2.2.7 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้วยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson) โดยคัดเลือกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่ามีข้อที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.28 – 0.74

2.2.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยนำข้อที่เข้าเกณฑ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

การแปลความหมายของคะแนน

นำคะแนนการตอบของครูทุกคนมาเฉลี่ยเป็นดัชนีบ่งชี้ระดับความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูแล้วแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2556)

4.50–5.00 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับมากที่สุด

3.50–4.49 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับมาก

2.50–3.49 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับปานกลาง

1.50–2.49 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับน้อย

1.00–1.49 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับน้อยที่สุด

2.3 แบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและนิยามศัพท์เฉพาะ

2.3.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสอบถามวัดการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยสร้างข้อคำถามแต่ละข้อให้สอดคล้องกับนิยามและองค์ประกอบของตัวแปรการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3.3 สร้างแบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ ลิกเอิร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 15 ข้อ

2.3.4 นำแบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ตลอดจนความชัดเจนของข้อความและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

2.3.4.1 ดร.ปัญญา หาแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 37

2.3.4.2 ดร.นิพล อินนอก ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2.3.4.3 ดร.วาทัญญู ภูครองนา อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษา โคราช

2.3.4.4 ดร. อุไรรัตน์ ทิพย์เนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขามหนองแขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6

2.3.4.5 ดร.ยุทธศาสตร์ แก้วดี ผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุศรีนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

2.3.5 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.3.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

2.3.7 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้วยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่า มีข้อที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.44 – 0.84

2.3.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยนำข้อที่เข้าเกณฑ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

การแปลความหมายของคะแนน

นำคะแนนการตอบของครูทุกคนมาเฉลี่ยเป็นดัชนีบ่งชี้ระดับการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูแล้วแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2556)

4.50–5.00 หมายถึง มีการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญระดับมากที่สุด

3.50–4.49 หมายถึง มีการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญระดับมาก

2.50–3.49 หมายถึง มีการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญระดับปานกลาง

1.50–2.49 หมายถึง มีการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญระดับน้อย

1.00–1.49 หมายถึง มีการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญระดับน้อยที่สุด

2.4 แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และนิยามศัพท์เฉพาะ

2.4.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสอบถามวัดการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยสร้างข้อคำถามแต่ละข้อให้สอดคล้องกับนิยามและองค์ประกอบของตัวแปรการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู

2.4.3 สร้างแบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ ลิกเอิร์ต (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 15 ข้อ

2.4.4 นำแบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ตลอดจนความชัดเจนของข้อความและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

2.4.4.1 ดร.ปัญญา หาแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37

2.4.4.2 ดร.นิพล อินนอก ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2.4.4.3 ดร.วาทัญญู ภูครองนา อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษา โคราช

2.4.4.4 ดร. อุไรรัตน์ ทิพย์เนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขามหนองแขง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

2.4.4.5 ดร.ยุทธศาสตร์ แก้วดี ผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุศรีนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

2.4.5 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.00 ทุกข้อ

2.4.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

2.4.7 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้วยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่า มีข้อที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.42 – 0.72

2.4.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยนำข้อที่เข้าเกณฑ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วย

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

การแปลความหมายของคะแนน

นำคะแนนการตอบของครูทุกคนมาเฉลี่ยเป็นดัชนีบ่งชี้ระดับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูแล้วแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2556)

4.50–5.00 หมายถึง มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด

3.50–4.49 หมายถึง มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ระดับมาก

2.50–3.49 หมายถึง มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ระดับปานกลาง

1.50–2.49 หมายถึง มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ระดับน้อย

1.00–1.49 หมายถึง มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ระดับน้อยที่สุด

2.5 แบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.5.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และนิยามศัพท์เฉพาะ

2.5.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสอบถามวัดความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยสร้างข้อคำถามแต่ละข้อให้สอดคล้องกับนิยามและองค์ประกอบของตัวแปรความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

2.5.3 สร้างแบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ ลิกเอิร์ต (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 15 ข้อ

2.5.4 นำแบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ตลอดจนความชัดเจนของข้อความและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

2.5.4.1 ดร.ปัญญา หาแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37

2.5.4.2 ดร.นิพล อินนอก ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2.5.4.3 ดร.วาทัญญู ภูครองนา อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษา โคราช

2.5.4.4 ดร. อุไรรัตน์ ทิพย์เนตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขามหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6

2.5.4.5 ดร.ยุทศาสตร์ แก้วดี ผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุศรีนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัด

2.5.5 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective

Congruence : IOC) ของแบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.00 ทุกข้อ

2.5.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่ไม่ใช่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

2.5.7 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้วยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson) โดยคัดเลือกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่า มีข้อที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 11 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.69 – 0.88

2.5.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยนำข้อที่เข้าเกณฑ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การแปลความหมายของคะแนน

นำคะแนนการตอบของครูทุกคนมาเฉลี่ยเป็นดัชนีบ่งชี้ระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนแล้วแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2556)

4.50–5.00 หมายถึง มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระดับมากที่สุด

3.50–4.49 หมายถึง มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระดับมาก

2.50–3.49 หมายถึง มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระดับปานกลาง

1.50–2.49 หมายถึง มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระดับน้อย

1.00–1.49 หมายถึง มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยแจกเครื่องมือในการวิจัยด้วยตนเองสำหรับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง ในกรณีทีโรงเรียนอยู่ห่างไกลผู้วิจัยจะจัดส่งเครื่องมือไปให้ทางไปรษณีย์ พร้อมซองเปล่าติดแสตมป์จำหน่ายของกลับมาถึงผู้วิจัย โดยผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อในการส่งคืนเครื่องมือในการวิจัยเพื่อให้ได้เครื่องมือครบตามจำนวน

2. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาก่อน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันของตัวแปรตามและตัวแปรต้น ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์เส้นทาง ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรต้นและตัวแปรตามในภาพรวม
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรัมย์
4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม
5. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรีรัมย์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และอักษรที่ใช้ดังนี้
ค่าสถิติ

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
C.V.	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผัน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม ในรูปของคะแนนมาตรฐาน
PAL	แทน	การวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (Path Analysis with LISREL:PAL)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรต้นและตัวแปรตามในภาพรวม ดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าสถิติเกี่ยวกับระดับสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การพัฒนาตนเองของครู ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	C.V.	ช่วงคะแนน	ความหมาย
สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	324	4.30	0.35	8.14	1-5	ดี
การพัฒนาตนเองของครู	324	4.38	0.32	7.31	1-5	มาก
ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู	324	4.23	0.35	8.27	1-5	มาก
การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู	324	4.24	0.42	9.91	1-5	มาก
การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู	324	4.30	0.35	8.14	1-5	มาก
ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน	324	4.25	0.28	6.59	1-5	มาก

จากตาราง 15 แปลความหมายได้ดังนี้

1. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.30$) ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูแต่ละคนแตกต่างกันน้อย (C.V. = 8.14)
2. ครูมีการพัฒนาตนเองในระดับสูง ($\bar{X} = 3.88$) ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูแต่ละคนแตกต่างกันน้อย (C.V. = 7.31)
3. ครูมีความรับผิดชอบในหน้าที่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันพบน้อย (C.V. = 8.27)
4. ครูมีการบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูแต่ละคนแตกต่างกันน้อย (C.V. = 9.91)
5. การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูแต่ละคนแตกต่างกันน้อย (C.V. = 8.14)
6. ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ลักษณะดังกล่าวนี้ของโรงเรียนแต่ละแห่งแตกต่างกันน้อย (C.V. = 6.59)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ดังตาราง 16

ตาราง 16 แสดงระดับสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์

ที่	สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	ระดับคุณภาพ		
		\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
1	การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	4.12	0.64	ดี
2	การออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.18	0.63	ดี
3	การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง	4.19	0.66	ดี
4	การพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.26	0.67	ดี
5	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน	4.17	0.66	ดี
6	การพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียน	4.19	0.69	ดี
7	การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	4.08	0.68	ดี
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.07	0.66	ดี
9	การจัดบรรยากาศการเรียนรู้	4.42	0.71	ดี
10	การจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน	4.24	0.65	ดี
11	การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข	4.10	0.69	ดี
12	การสร้างความปลอดภัยให้กับผู้เรียน	4.00	0.69	ดี
13	การวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนอย่างมีระบบ	4.23	0.69	ดี
14	การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.22	0.67	ดี
15	การดำเนินการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน	4.10	0.68	ดี
16	การพัฒนางานในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	4.06	0.68	ดี
17	การวิเคราะห์องค์กรหรืองานในภาพรวม	4.15	0.71	ดี
18	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อนของ โรงเรียน	4.21	0.72	ดี
19	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน	4.21	0.63	ดี
20	การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับครูและชุมชน	4.13	0.67	ดี
21	การประสานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานศึกษา	4.06	0.70	ดี
22	การร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเยาวชน	4.10	0.69	ดี
23	การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	4.31	0.68	ดี
24	การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองและชุมชน	4.21	0.54	ดี
รวมเฉลี่ย		4.16	0.34	ดี

จากตาราง 16 แปลความหมายได้ว่า สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.16$, S.D.= 0.34) โดยรายการที่มีสมรรถนะสูงสุด 3 อันดับแรกคือ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.42$, S.D.= 0.71) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X}=4.31$, S.D.= 0.68) และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน ($\bar{X}=4.24$, S.D.= 0.65)

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าตัวแปรตามกับตัวแปรต้น

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กกับตัวแปรต้นทั้ง 5 ตัว คือ การพัฒนาตนเองของครู ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอในตาราง 18

ตาราง 17 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับตัวแปรต้น

ตัวแปร	สมรรถนะครู	การพัฒนาตนเอง	ความรับผิดชอบในหน้าที่	การบริหารจัดการเรียนรู้	การใช้เทคโนโลยี	ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
สมรรถนะครู	1	0.60**	0.48**	0.52**	0.36**	0.54**
การพัฒนาตนเอง		1	0.27*	0.72**	0.25*	0.52**
ความรับผิดชอบในหน้าที่			1	0.32**	0.16	0.26*
การบริหารจัดการเรียนรู้				1	0.27*	0.68**
การใช้เทคโนโลยี					1	0.33**
ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้						1

**p< .01, * p< .05

จากตาราง 17 แปลความหมายได้ดังนี้

1. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพัฒนาตนเองของครู ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.36 - 0.60$)

2. การพัฒนาตนเองของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.52 - 0.72$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ ($r = 0.25 - 0.27$)

3. ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.32$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ ($r = 0.26$)

4. การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.68$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ ($r = 0.27$)

5. การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.33$)

เพื่อวิเคราะห์ให้แน่ชัดว่า ตัวแปรต้นตัวใดที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จึงทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์หุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญ (β) ระหว่างตัวแปรต้นทั้ง 5 ตัว คือ การพัฒนาตนเองของครู ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอในตาราง 18

ตาราง 18 ค่าสหสัมพันธ์หุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญ (β) ระหว่างการพัฒนาตนเองของครู ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ตัวแปรต้น	สมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (β)
การพัฒนาตนเองของครู (DEV)	0.51**
ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน (PLC)	0.42**
การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (TEC)	0.30**
ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู (RES)	0.09
การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (LEA)	0.04
R	0.74**
R ²	0.55

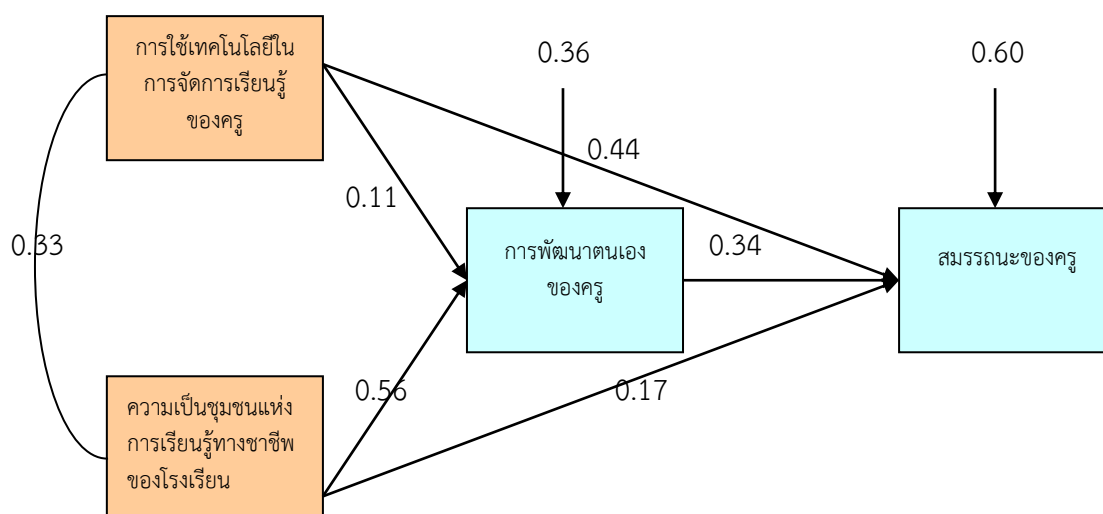
** $p < .01$

จากตาราง 18 พบว่า การพัฒนาตนเองของครู (DEVE) ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ($\beta = 0.51$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน (PLC) ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

($\beta = 0.42$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู (TEC) ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ($\beta = 0.30$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ แต่โดยเหตุที่การพัฒนาตนเองของครู ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู การบริหารจัดการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างสูง ($r = 0.25 - 0.72$) จึงอนุมานได้ว่าการพัฒนาตนเองของครู ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู การบริหารจัดการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์

การวิเคราะห์เส้นทางระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามด้วยวิธีการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (Path Analysis with LISREL : PAL) เสนอไว้ในภาพประกอบ 2 และตาราง 19

Chi - Square = 0.63, df = 1, P - Value = 0.42840, RMSEA = 0.000

ภาพประกอบ 2 รูปแบบอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL)

ผลการวิเคราะห์รูปแบบอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0.63 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.43 ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 ค่า โดยค่า RMSEA = 0.000 และค่า $\chi^2 / df = 0.63$ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตาราง 19 ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL)

ตัวแปร	R ²	β
สมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	0.64**	
การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู		0.44
การพัฒนาตนเองของครู		0.34
ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน		0.17
การพัฒนาตนเองของครู	0.40**	
การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู		0.56
ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน		0.11

**p < .01

จากภาพประกอบ 2 และตาราง 19 อธิบายได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\beta = 0.44$) การพัฒนาตนเองของครู ($\beta = 0.34$) ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ($\beta = 0.17$) สามตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ร้อยละ 64 ($R^2 = 0.64$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาตนเองของครู (DEV) ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\beta = 0.56$) และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ($\beta = 0.11$) สองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาตนเองของครูได้ร้อยละ 40.00 ($R^2 = 0.40$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

เพื่อให้เห็นขนาดของอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อระดับสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ในตาราง 20

ตาราง 20 ขนาดของอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัด
นครชัยบุรินทร์

ตัวแปรต้น	สมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (ขนาดของอิทธิพล)		
	ทางตรง	ทางอ้อม	รวม
การพัฒนาตนเองของครู	0.34	-	0.34
การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู	0.44	0.04	0.48
ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน	0.17	0.19	0.36

ค่าสถิติในตาราง 20 อธิบายได้ดังนี้

1. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการพัฒนาตนเองของครู ($\beta = 0.34$)
2. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\beta = 0.44$) และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\beta = 0.04$) ผ่านมาทางการพัฒนาตนเองของครู
3. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ($\beta = 0.17$) และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ($\beta = 0.19$) ผ่านมาทางการพัฒนาตนเองของครู

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์
2. เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ จำนวน 1,714 โรงเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 324 โรงเรียน
 - 1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูล 1 คน (โดยใช้ตารางเลขสุ่ม) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 324 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามสมรรถนะปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ที่กระทรวงศึกษาธิการ 6 ด้าน คือ
 - 2.1.1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
 - 2.1.2 การพัฒนาผู้เรียน
 - 2.1.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน
 - 2.1.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
 - 2.1.5 ภาวะผู้นำครู
 - 2.1.6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน
 - 2.2 ตัวแปรต้น คือ
 - 2.2.1 การพัฒนาตนเองของครู
 - 2.2.2 ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู
 - 2.2.3 การบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.2.4 การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู
 - 2.2.5 ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรตาม แบบประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอิร์ท (Likert) รวม 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.44-0.88 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

3.2 เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรต้น จำนวน 5 ฉบับ ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอิร์ท (Likert) จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.35-0.76 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

2) แบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอิร์ท (Likert) จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.28-0.74 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

3) แบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอิร์ท (Likert) จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.44-0.84 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

4) แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอิร์ท (Likert) จำนวน 12 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.42-0.72 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

5) แบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอิร์ท (Likert) จำนวน 11 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.69-0.88 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและคณะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผันของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ การวิเคราะห์อิทธิพลหรือการวิเคราะห์เส้นทาง ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

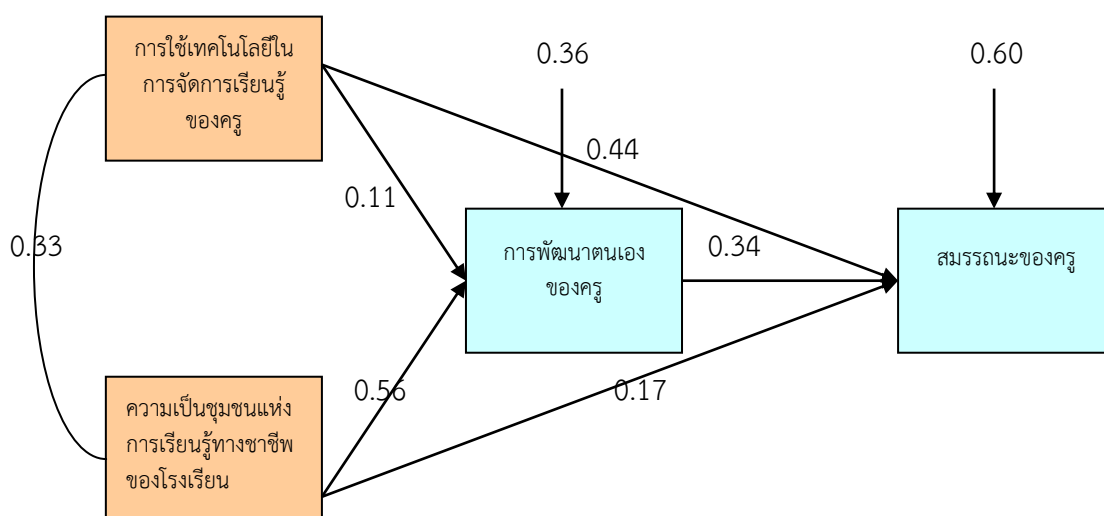
สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.30$) ลักษณะดังกล่าวนี้ของครูแต่ละคนแตกต่างกันน้อย (C.V. = 8.14)

2. เมื่อวิเคราะห์ด้วยสหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญ (β) พบว่า การพัฒนาตนเองของครู ($\beta = 0.51$) ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ($\beta = 0.42$) ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ การใช้เทคโนโลยีใน

การจัดการเรียนรู้ของครู ($\beta = 0.30$) ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

3. เมื่อวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL) พบรูปแบบสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ดังภาพประกอบ

Chi - Square = 0.63, df =1, P - Value = 0.42840, RMSEA = 0.000

ภาพประกอบ 3 รูปแบบอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL)

จากรูปแบบดังกล่าวนี้แปลความหมายได้ว่า

1. สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้รับอิทธิพลโดยตรงจากการพัฒนาตนเองของครู ($\beta = 0.34$) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\beta = 0.44$) และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ($\beta = 0.17$) สามตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ร้อยละ 64 ($R^2 = 0.64$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\beta = 0.56$) และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ($\beta = 0.11$) ผ่านมาทางการพัฒนาตนเองของครู

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาตนเองของครู ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\beta = 0.56$) และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ($\beta = 0.11$) สองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาตนเองของครู ได้ร้อยละ 40.00 ($R^2 = 0.40$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.30$) ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผันร้อยละ 8.14 แสดงว่า สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละคนแตกต่างกันน้อย อาจเป็นเพราะว่า ครูทุกคนต้องผ่านการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเป็นประจำทุก 6 เดือน เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนจากผู้บริหารสถานศึกษา โดยประเมินเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียน การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และหรือวิจัย เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การพัฒนาตนเอง รวมถึงการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งรายการประเมินดังกล่าวเป็นการประเมินสมรรถนะครู ดังนั้นครูทุกคนจึงมีการปฏิบัติตนตามสมรรถนะที่มีการประเมินเพื่อให้ผ่านเกณฑ์พิจารณาในการเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นเหตุให้สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดให้ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องปฏิบัติตนมีสมรรถนะ 6 สมรรถนะ คือการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ แก้วดี (2558) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา 3 ด้าน 14 สมรรถนะ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและผลการวิจัยของกาญจนาภรณ์ คำจุมพล (2559) ที่ได้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับสมรรถนะครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะส่วนมากของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความประพฤติ วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (2) สมรรถนะหลัก (3) สมรรถนะประจำสายงาน 14 สมรรถนะ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

2. สมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้รับอิทธิพลโดยตรงจากการพัฒนาตนเองของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สามตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ร้อยละ 64 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ผ่านมาทางการพัฒนาตนเองของครู รูปแบบอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0.63 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.43 ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 ค่า โดยค่า RMSEA = 0.000 และค่า $\chi^2/df = 0.63$ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การพัฒนาตนเองของครูเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของตน เป็นการเพิ่มสมรรถนะในการทำงาน สามารถปรับเปลี่ยนตนเองได้ในบางเรื่อง ทำให้ตนเองมีวุฒิภาวะมากขึ้น ส่งผลให้การดำเนินงานในหน้าที่ประสบผลสำเร็จ ครูได้เข้าร่วมในการพัฒนาตนเองโดยการเข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครู ทำให้ครูมีพัฒนาการเรียนการสอน ได้เรียนรู้เทคนิคการช่วยเหลือนักเรียนได้ดีขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้แก้ปัญหาปัจจุบันได้ด้วยและมีผลดีต่อการสร้างวัฒนธรรมวิชาชีพพระดับสถานศึกษาซึ่งนำไปสู่การเพิ่มความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การพัฒนานวัตกรรมและการเป็นผู้นำในกลุ่มครูด้วยกัน (พศิน แดงจวง, 2554) สอดคล้องกับนิพล อินนอก (2556) ที่อธิบายว่าการพัฒนาตนเองที่มีความจำเป็นในแง่การพัฒนางาน พัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของแต่ละอาชีพ โดยต้องอาศัยความชำนาญเป็นพิเศษในด้านนั้นๆ และต้องได้รับการฝึกฝนอบรมมาโดยตรงเท่านั้น การปฏิบัติงานในสายวิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีทางที่เปิดกว้างให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพได้เจริญก้าวหน้าไปในหน้าที่การงานที่ตนปฏิบัติอยู่โดยมีผู้จัดทำ “บันไดแห่งสายวิชาชีพ” เพื่อแสดงให้เห็นว่าปฏิบัติงานในวิชาชีพนั้นสามารถก้าวไปถึงตำแหน่งใดและมีโอกาสเจริญสูงสุดในตำแหน่งใด ดังนั้นการพัฒนาตนเองจึงมีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู

การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนรู้หมายถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วยที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตและรวมถึงโทรศัพท์ เครื่องเล่นวีซีดี วีดีโอ วิทยุ เทปเสียง การบูรณาการเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์การกระจายเสียงและโทรศัพท์เข้าด้วยกัน ช่วยให้การดำเนินงานการสื่อสารเป็นไปได้ง่าย ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นในการนำมาใช้ในกระบวนการศึกษาด้วยเหตุผลคือ 1) ความเจริญอย่างรวดเร็วทางด้านวิชาการ วิทยาการใหม่ๆ และสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ได้ถูกค้นคิดประดิษฐ์ขึ้นมาใช้ในสังคมมากมาย ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวทางด้านหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ 2) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากพัฒนาการทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่งผลต่อการดำรงชีวิต การปรับตัวและพัฒนาการของนักเรียน จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ 3) ลักษณะสังคมข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคม ทำให้ข่าวสารทุกรูปแบบ คือ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กราฟฟิกและข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถถ่ายทอดและส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็ว สังคมในปัจจุบันและอนาคตจะเป็นสังคมที่ท่วมทับด้วยกระแสข้อมูลและข่าวสาร ดังนั้นครูที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถของตนเอง หรือเสริมสร้างสมรรถนะของตนเองในตัว ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู จึงส่งผลต่อสมรรถนะครู สอดคล้องกับพัลเมอร์ (Palmore, 2011) ที่ได้วิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองและการเสริมสร้างสมรรถนะของตนเอง

ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ซึ่งฮอร์ด (Hord, 1997) สรุปรูว่าความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอน คือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในงานสอนของครูลง เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจ

อย่างแข็งขัน ทำให้รู้สึกว่าจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนและร่วมกัน รับผิดชอบเป็นกลุ่มต่อผลสำเร็จของนักเรียน รู้สึกเกิดสิ่งที่เรียกว่า “พลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้การ ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น เข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องทำการสอนได้แตกฉาน ยิ่งขึ้นและรู้ว่าตนเองควรแสดงบทบาทและพฤติกรรมการสอนอย่างไร จึงจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ได้ดีที่สุดตามเกณฑ์ที่คาดหวัง รับทราบข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่าง กว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพของตนได้ตลอดเวลา ครูเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างแรงบันดาลใจต่อการ เรียนรู้ให้แก่ นักเรียนต่อไป เพิ่มความพึงพอใจ เพิ่มขวัญ กำลังใจต่อการปฏิบัติงานสูงขึ้นและลดอัตราการลาหยุดงาน น้อยลง มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยน วิธีสอนให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า มีความ ผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน มีความประสงค์ที่จะทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบต่อปัจจัยพื้นฐานด้านต่างๆ ซึ่งประโยชน์ดังกล่าวคือการเพิ่มความรู้อีก ทั้แก่ครู ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนจึงมีอิทธิพลโดยตรงต่อ สมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อ สมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ดังนั้นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครู การใช้ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองและมีสมรรถนะที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ต้องส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองให้มากขึ้น เพราะการพัฒนาตนเองของครูทำให้ครูมีสมรรถนะที่ดี ส่งเสริมให้มีการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพของโรงเรียนและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู อันนำไปสู่คุณภาพของครู และคุณภาพของนักเรียนให้มีผลลัพธ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

3.1 ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมการพัฒนาตนเองของครู การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู และความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน เพราะตัวแปร เหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อระดับสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อันส่งผลต่อ คุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา

3.2 ควรศึกษาว่ามีตัวแปรอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของครู ครูโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2324). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ บริษัทจำกัด ก.พล.
- กมล รอดคล้าย. (2561). **จะยกระดับคุณภาพการศึกษาต้องพัฒนาครู.** (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2562. สืบค้นจาก <https://www.kroobannok.com/84179>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **การเลื่อนขึ้นเงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษา.** (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2563. สืบค้นจาก <https://www.kruachieve.com/wp-content/uploads/2020/>.
- กัญญาณัฐ คำจุมพล. (2559). **ตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับสมรรถนะครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- กิ่งกาญจน์ ใจซื่อกุล. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มการพยาบาล ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพประจำการ โรงพยาบาลชุมชน เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 4.** (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2562.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือประกอบการอบรม การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองศรี เขิญชม. (2547). **ผลการใช้โปรแกรมการเตือนตนเองและโปรแกรมการชี้แนะด้วยวาจา ที่มีต่อการปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** (ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2555). **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการจัดการเรียนรู้ “องค์ประกอบของการบริหารการจัดการเรียนรู้”.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2540). **นวัตกรรมทางเทคโนโลยี 200 ทศนะไอที.** กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- จินตนา ประกอบเลิศ. (2555). **การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านวินัยความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนทรายทองวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด.** (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จวีรัตน์ พินิจมนตรี. (2554). **รูปแบบการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- ชุมพล ศฤงคารศิริ. (2540). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ Management Information Systems**. กรุงเทพฯ : คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ดำรงค์ ชลสุข (2560). **Multi-grade Teaching** กับการแก้ปัญหาการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2562 สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/Columnis/news_478550.
- ต้องตา กวดนอก. (2556). **การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพฯ กลางสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร**. (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทวีศักดิ์ ก่ออนันตกุล. (2541). **เทคโนโลยีสารสนเทศและสังคมสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ : ซีเคสมิเดีย.
- ทิสนา แคมมณี. (2555). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนวัฒน์ สุภาอ้วน. (2552). **สภาพและความต้องการพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ธเนศ ข้าเกิด. (2550). “**กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีพลังของกระบวนการ KM**”. วารสารส่งเสริมเทคโนโลยี. 192 (เมษายน – พฤษภาคม) :144-147.
- ธีรกรณ์ พรเสนา. (2557). **ตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับความรับผิดชอบของผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพ**. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- นิคม ทาแดงและศันสนีย์ สังสรรค์อนันต์ (2553). “**การสร้างแบบจำลองระบบทางการศึกษา**” **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดระบบทางการศึกษา**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นิพล อินนอก. (2556). **ตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน**. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- ประยงค์ เนาวบุตร. (2556). “**การจัดกิจกรรมการเรียนรู้**”. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปราชญา กล้าผจญ และพอดตา บุตรสุทิวังค์. (2550). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ .(2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พศิน แต่งจวง. (2554). **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ดวงกลมพัลลิสซิ่ง.

- พิชญภา อินทรนนท์. (2550). พฤติกรรมผู้นำ ลักษณะทางจิตของผู้ร่วมงานละบรรยากาศองค์กรที่มีผลต่อความรับผิดชอบและประสิทธิผลของพนักงานฝ่ายการตลาดธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). (ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พิมล วิเศษสังข์. (2554). ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อระดับการปฏิบัติของสถานศึกษาในองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- พิมพ์ภา จันทไทย. (2550). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ไพรวรรณ ดอนกระสินธุ์. (2561). การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 24. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2545). การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มารีสา วรตรีจิววงศ์. (2549). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนทอวัง เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ยุทธศาสตร์ แก้วดี. (2558). สมรรถนะครูที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2555). “การบริหารจัดการหลักสูตร”. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก ลงวันที่ 6 เมษายน 2560.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). พจนานุกรมศึกษาศาสตร์อักษร A-L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- วาทัญญู ภูครองนา. (2559). ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. รายงานการวิจัย. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์โคราช.

- วระวีพร บำรุงผล. (2548). **ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- วาสนา จุฑานันท์. (2540). **การศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี.** ขอนแก่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **องค์แห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ตาตาพับบลิคชั่น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2555). **เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา.** นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- วิทยากร เชียงกุล. (2562). **ผลวิจัยสภาวะการศึกษาไทย ปี 2561-2562.** สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.kroobannok.com/87193>.
- วิมล วิระมิ่งค์. (2556). **ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชัยนาท.** วิทยานิพนธ์รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วีระ พลอยครบุรี. (2545). **ประเด็นการปฏิรูปการเรียนรู้ในไพฑูรย์ ลินลารัตน์ ปฏิรูปการศึกษา แนวคิดและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** หน้า 85 – 93. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).(2562).**สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2561 (ออนไลน์).** สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2562. สืบค้นจาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONET_2561.pdf.
- สมนึก เหลี่ยมศรี. (2549). **ความต้องการพัฒนาดตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายยมเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์, อุดรดิษฐ์.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์ .(2557). **ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องเร่งรัดแก้ไข.** (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2562 สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/Prof.SombatThamrongthanyawong/posts/787389251302068/>.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2324). **การบริหาร.** กรุงเทพมหานคร : นกการพิมพ์.
- สมพร ญาณสูตร .(2555). **องค์ประกอบที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคใต้ฝั่งตะวันตก.** (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต).มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- สมพร มโนรัตน์ .(2550). **การศึกษาความตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

- สุขุมารณ์ เอี่ยมสำอางค์. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุจิตรา ธนะสูตร. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- สุทธิวรรณ ตันติธรรมาวงศ์และคณะ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 5(2) : 29-39.
- สุพจน์ วิเชียรศรี. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารกับมาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2551). 19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2553). คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน : คู่มือสมรรถนะหลัก. กรุงเทพฯ : ประชุมช่าง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2554). การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สภสค. ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2560). คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2554). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา. นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.

- แสงจันทร์ เปร็ดพราว .(2552). **การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.** (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อุบล สิ้นธุโร .(2554). **การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองจังหวัดปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อำนวยการ เถาตระกูล. (2555). **การพัฒนาตัวแบบใบช่วยสอนที่มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพและบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทย** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- Cayetano, J.V. (2011). **Instructional Leadership and Student Achievement in Belizean Secondary Schools.** (Doctoral disseration). Oklahoma State University, Oklahoma.
- Dickinson, L. (1987). **Self-Instruction in Language Learning.** New York : Cambridge University Press.
- Hetherington, E. M. (1993) . **Child Psychology : A Contemporary Viewpoint .** New York: McGraw - Hill.
- Holbert, R. M. G. (2010). **Student Teacher' Perception of Cooperating Teachers as Teacher Education : Development of Standards Bases.** (Doctoral disseration). Ohio State University, Ohio.
- Hord, S.M. (1997). **Professional Learning Communities : Communities of Continuous Inquiry and Improvement.** Austin : Southwest Education Development Laboratory.
- Korschun, D. (2008). **When and How Corporate Social Responsibility Makes a Company's Frontline Employees Customer Oriented.** (Doctoral disseration). Boston University, Massachusetts.
- Levin, D. M. (2009). **Novice Teacher Attention to Student Thinking.** *Journal of Teacher Education*, 60(2), 143-147.
- Lunenburg, F.C. and Ornstein, A. C. (2004). **Educational Administration Concepts and Practices.** New York : Thomson Learning, Inc.
- Mishra, P. and Kereluik, K. (2011). "What 21st Century Learning?" A review and a synthesis. In M. Koehler & P. Mishra (Eds.). *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2011* (p. 3301-3312).
- Okafor. T.U. (2015). **External Quality Assurance in Higher Education: Nigeria and South Africa.** (Doctoral disseration). University of Norttingham, England.

- Palmore, D.V. (2011). **Faculty Attitude towards Integrating Technology in Teaching at a Four-Year Southeastern University.** (Doctoral dissertation). Auburn University, Alabama.
- Park, C. (2007). **Claiming Global Responsibility for Distant Suffering in Media Discourse: Bosnia and Kosovo.** Thesis of Doctor of Philosophy. Pennsylvania : Pennsylvania State University
- Romeyn, R. (2010). **A Descriptive Comparative Student of Professional Development and Education and Observe Quality in Early Care and Education Program.** (Doctoral dissertation). University of Denver, Colorado.
- Sergiovanni, T.J. (2009). **The Principalship.** 6th ed. Boston : Pearson.
- Travis, D.J. (2008).** *Longing for learning: Exploring Collegial Inquiry as a Dimension of Learning Community Development in Community Colleges.* (Doctoral dissertation). University of California, California.
- Yamarino, F.J. (1993). *Transformation Leadership.* **Journal Leadership Quarterly.** 15(3), 260-274.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย
เรื่อง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามครูเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครชัยบุรินทร์ แบบสอบถามดังกล่าวมี 6 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1	แบบประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	จำนวน 24 ข้อ
ตอนที่ 2	แบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครู	จำนวน 12 ข้อ
ตอนที่ 3	แบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู	จำนวน 13 ข้อ
ตอนที่ 4	แบบสอบถามการบริหารจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน 12 ข้อ
ตอนที่ 5	แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู	จำนวน 12 ข้อ
ตอนที่ 6	ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน	จำนวน 11 ข้อ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางพัทยา อ้วนลาน
 โรงเรียนบ้านเสม็ดโคกตาล
 ผู้วิจัย

ตอนที่ 1

แบบประเมินสมรรถนะครู

คำชี้แจง

ขอให้ท่านพิจารณาพฤติกรรมการปฏิบัติงานหรือผลงานของท่าน แล้วประเมินว่าท่านมีความสามารถในแต่ละรายการอยู่ในระดับใด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณภาพของแต่ละรายการตามความเป็นจริง

ระดับคุณภาพ

- ระดับ 5 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ทักษะ/การปฏิบัติ ร้อยละ 90 ขึ้นไป
- ระดับ 4 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ทักษะ/การปฏิบัติ ร้อยละ 80-89.99
- ระดับ 3 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ทักษะ/การปฏิบัติ ร้อยละ 70-99.99
- ระดับ 2 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ทักษะ/การปฏิบัติ ร้อยละ 60-69.99
- ระดับ 1 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ/ทักษะ/การปฏิบัติ ร้อยละ 59.99 ลงมา

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
1	การสร้างและพัฒนาหลักสูตร					
2	การออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย					
3	การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง					
4	การพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ					
5	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน					
6	การพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียน					
7	การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน					
8	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
9	การจัดบรรยากาศการเรียนรู้					
10	การจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน					
11	การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข					
12	การสร้างความปลอดภัยให้กับผู้เรียน					
13	การวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนอย่างมีระบบ					
14	การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน					
15	การดำเนินการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน					
16	การพัฒนางานในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ					
17	การวิเคราะห์องค์กรหรืองานในภาพรวม					
18	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน					
19	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน					
20	การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับครูและชุมชน					
21	การประสานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานศึกษา					
22	การร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเยาวชน					
23	การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน					
24	การสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองและชุมชน					

ตอนที่ 2

แบบสอบถามการพัฒนาตนเองของครู

คำชี้แจง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ข้อความต่อไปนี้เป็นการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
2. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
3. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าท่านได้ปฏิบัติในระดับใด

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การพัฒนาตนเองของครู	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	เข้ารับฟังการเขียนผลงานทางวิชาการของครู					
2	เข้ารับการอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการแสวงหาความรู้					
3	เข้ารับฟังการเสนอผลงานวิจัยด้านการศึกษา					
4	เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้และพัฒนานวัตกรรม					
5	ติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการจากอินเทอร์เน็ต					
6	เข้าร่วมประชุมทางวิชาการเพื่อนำความรู้มาพัฒนาผู้เรียน					
7	เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาสื่อการสอน					
8	ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆเพื่อพัฒนาตนเอง					
9	อบรมเชิงปฏิบัติการในการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้พัฒนางาน					
10	เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้					
11	ร่วมแลกเปลี่ยนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
12	เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน					

ตอนที่ 3

แบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู

คำชี้แจง

1. ข้อความต่อไปนี้เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู
2. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
3. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าท่านปฏิบัติงานในระดับใด โปรดกา

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	มีความมุ่งมั่น เอาใจใส่ ตั้งใจในการบริหารจัดการชั้นเรียน					
2	มีความขยันหมั่นเพียรความพยายามในการบริหารจัดการชั้นเรียน					
3	ปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการชั้นเรียนอย่างเต็มที่ เต็มใจและเต็มความสามารถ					
4	ให้การอบรมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามให้แก่ศิษย์เสมอ					
5	สอนศิษย์ให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ					
6	พัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน					
7	ติดตามประเมินผลการปฏิบัติตนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
8	ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน					
9	แนะแนวการศึกษาและอาชีพที่เหมาะสมให้แก่ศิษย์					
10	ดูแลช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่ของนักเรียนที่มีปัญหา					
11	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา					
12	ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ					
13	ปฏิบัติหน้าที่เวรยามสถานที่ราชการตามที่ได้รับมอบหมาย					

ตอนที่ 4
แบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ข้อความต่อไปนี้เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
3. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าท่านมีการปฏิบัติในระดับใด

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
2	จัดหาสื่อให้ครูใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย					
3	จัดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4	ส่งเสริมให้นักเรียนใช้สื่อ-อุปกรณ์การเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียน					
5	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนปกติ					
6	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง					
7	จัดให้มีรายวิชาเลือกเพื่อตอบสนองความสนใจของผู้เรียน					
8	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน					
9	จัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความถนัดผู้เรียน					
10	จัดกิจกรรมการเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่นักเรียน					
11	จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ					
12	จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำ					

ตอนที่ 7

แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู

คำชี้แจง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ข้อความต่อไปนี้เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู
2. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
3. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าครูการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

ในระดับใด โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหา					
2	ครูเข้ารับการอบรมเพื่อให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี					
3	ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต					
5	ส่งเสริมให้นักเรียนใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเป็นสื่อการเรียนรู้					
6	ปรับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา					
7	จัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน					
8	จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน					
9	ใช้เทคโนโลยีพัฒนาความสามารถของนักเรียน					
10	ใช้เทคโนโลยีพัฒนากระบวนการทางปัญญาของนักเรียน					
11	ครูสืบค้นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
12	ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้					

ตอนที่ 6

แบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

คำชี้แจง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ข้อความต่อไปนี้เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
2. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
3. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าโรงเรียนของท่านมีการปฏิบัติในระดับใด

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	มีการร่วมมือกันเรียนรู้และปฏิบัติงานร่วมกัน					
2	ครูร่วมกันสร้างองค์ความรู้ใหม่					
3	ครูมีการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้อื่น					
4	ครูมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้					
5	โรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้ร่วมกัน					
6	การจัดกิจกรรมให้ครูและบุคลากรได้ทำงานร่วมกัน					
7	จัดทำแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
8	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม					
9	ครูมีการทำงานร่วมกันโดยมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน					
10	โรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนการเป็นผู้นำและผู้ตามเป็นประจำ					
11	โรงเรียนแบ่งงานให้ตรงกับความถนัดของแต่ละบุคคล					

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินสมรรถนะครู

Item-total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	83.8571	80.5966	.7299	.9618
ข้อ 2	83.7429	80.8437	.7512	.9616
ข้อ 3	83.6857	82.1042	.6381	.9626
ข้อ 4	83.8286	79.2050	.8043	.9610
ข้อ 5	83.7714	80.4756	.7778	.9614
ข้อ 6	83.6571	81.3496	.7674	.9616
ข้อ 7	83.8571	79.2437	.7931	.9611
ข้อ 8	83.9143	80.0218	.7051	.9620
ข้อ 9	83.7714	79.0050	.8484	.9606
ข้อ10	83.6000	82.2471	.7260	.9621
ข้อ11	83.6571	79.5261	.8763	.9605
ข้อ12	83.6286	81.0050	.8567	.9611
ข้อ13	83.6571	80.9378	.8230	.9612
ข้อ14	83.7429	79.3143	.8302	.9608
ข้อ15	83.7143	81.6807	.6684	.9623
ข้อ16	83.9143	80.6101	.6442	.9626
ข้อ17	84.0286	76.1462	.8366	.9608
ข้อ18	83.9429	78.0555	.8318	.9607
ข้อ19	83.9143	78.5513	.7234	.9620
ข้อ20	83.8857	80.9277	.6133	.9629
ข้อ21	83.8857	82.2807	.4753	.9643
ข้อ22	83.7429	78.7261	.8088	.9609
ข้อ23	83.6571	81.5849	.6327	.9626
ข้อ24	83.8000	80.6941	.7417	.9613
Reliability Coefficients				
N of Cases =	35.0		N of Items =	24
Alpha =	.9635			

แบบสอบถามการพัฒนิตนเองของครู

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ1	40.9714	13.2050	.6332	.8991
ข้อ2	40.8000	13.5176	.6109	.9000
ข้อ3	40.7714	13.7697	.5531	.9026
ข้อ4	40.7714	13.6521	.5914	.9009
ข้อ5	40.7429	13.3731	.7163	.8955
ข้อ6	40.8000	13.7529	.5364	.9035
ข้อ7	40.8857	12.9277	.7428	.8935
ข้อ8	40.9714	13.0874	.5263	.9072
ข้อ9	40.8571	12.5966	.7574	.8925
ข้อ10	40.6571	13.7025	.5966	.9007
ข้อ11	40.7429	13.3731	.7163	.8955
ข้อ12	40.6857	13.5748	.7331	.8957

Reliability Coefficients

N of Cases = 35.0

N of Items = 12

Alpha = .9066

แบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู

	Item-total Statistics			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	46.3714	7.8286	.5925	.8492
ข้อ 2	46.2571	7.9613	.6046	.8473
ข้อ 3	46.1143	9.2218	.3138	.8627
ข้อ 4	46.0571	8.7613	.2845	.8698
ข้อ 5	46.1714	8.6756	.4969	.8536
ข้อ 6	46.0857	8.3748	.6601	.8442
ข้อ 7	46.0286	9.1462	.3957	.8588
ข้อ 8	46.0286	8.9109	.5342	.8526
ข้อ 9	46.2571	8.0790	.6607	.8429
ข้อ 10	46.1714	7.9109	.7166	.8388
ข้อ 11	46.1429	8.3025	.7393	.8403
ข้อ 12	46.1429	8.1849	.6387	.8445
ข้อ 13	46.1714	9.0286	.3335	.8629

Reliability Coefficients

N of Cases = 35.0

N of Items = 13

Alpha = .8617

แบบสอบถามการบริหารจัดการโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	45.7143	21.9748	.5677	.9021
ข้อ 2	45.6000	21.6000	.6884	.8970
ข้อ 3	45.5143	21.4336	.6642	.8977
ข้อ 4	45.7429	21.1966	.6863	.8966
ข้อ 5	45.6286	21.3580	.6206	.8998
ข้อ 6	45.7714	21.4168	.6094	.9003
ข้อ 7	45.6571	20.3496	.8429	.8888
ข้อ 8	45.7429	20.7849	.6005	.9019
ข้อ 9	46.0000	21.1176	.6477	.8985
ข้อ 10	45.6000	22.2471	.4417	.9087
ข้อ 11	45.3714	21.8286	.6032	.9005
ข้อ 12	45.4571	21.7849	.7264	.8962

Reliability Coefficients

N of Cases = 35.0

N of Items = 12

Alpha = .9067

แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู

Item-total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ1	40.7714	11.2403	.5668	.8699
ข้อ2	40.6000	11.5412	.4909	.8745
ข้อ3	40.4857	11.7277	.4914	.8739
ข้อ4	40.5143	11.3748	.5925	.8682
ข้อ5	40.4857	11.0807	.7247	.8607
ข้อ6	40.5143	11.3748	.5925	.8682
ข้อ7	40.6571	10.8202	.7098	.8606
ข้อ8	40.6857	11.5160	.4170	.8810
ข้อ9	40.6000	11.0706	.6455	.8649
ข้อ10	40.3429	11.9966	.4495	.8759
ข้อ11	40.4571	11.3731	.6480	.8654
ข้อ12	40.4000	11.6588	.6172	.8679

Reliability Coefficients

N of Cases = 35.0

N of Items = 12

Alpha = .8790

แบบสอบถามความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	36.9143	22.8454	.6970	.9592
ข้อ 2	36.9714	21.0874	.8540	.9541
ข้อ 3	36.8000	22.0471	.7994	.9561
ข้อ 4	36.9143	21.6689	.8654	.9540
ข้อ 5	37.0000	22.5882	.6939	.9592
ข้อ 6	37.1143	19.9866	.8812	.9539
ข้อ 7	36.9143	21.6689	.8654	.9540
ข้อ 8	36.9714	21.6168	.8321	.9549
ข้อ 9	36.9429	21.2908	.8287	.9550
ข้อ 10	36.9429	21.2908	.8287	.9550
ข้อ 11	37.0857	21.1983	.7909	.9565

Reliability Coefficients

N of Cases = 35.0

N of Items = 11

Alpha = .9595

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางพัทยา อ้วนลาน
วัน เดือน ปีเกิด	6 มกราคม 2526
สถานที่เกิด	อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ที่อยู่ปัจจุบัน	48 หมู่ 10 ตำบลบ้านตู อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู ค.ศ. 1
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านเสม็ดโคกตาล อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31130 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
ประวัติการศึกษา	
ปีการศึกษา 2539	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) โรงเรียนชุมชนบ้านนาแพ่ง อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ปีการศึกษา 2544	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.วช.) วิทยาลัยสารพัดช่าง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
ปีการศึกษา 2550	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บ.ธ.บ.) การตลาด มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา
ปีการศึกษา 2553	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา
ปีการศึกษา 2558	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา